

Na pomlad se v mnogih krajih Zed. držav dogode siloviti viharji, ki porušijo vse, kar jim pride v napotje pri njihnem diru še veliko bolj temeljito kot pa bombe iz vojnih aeroplanov. Le požarov ne zanete toliko. Goranje je prizor iz Alvatona, Ga. Tornado ga je vsega razdejal in par oseb je bilo ubitih.

Načrti za uredbo sveta po zmagi ene ali druge sile

ANGLEŠKA DELAVSKA STRANKA ZAHTEVA SOCIALIZACIJO ŽE MED VOJNO. — LAVAL RAZVIJA SVOJ (NACIJSKI) NAČRT ZA FRANCIO IN "ZEDINJENO" EVROPO

Francoski "kvizling" Pierre Laval, ki pa je veliko spretnejši in lokavejši kot norveški Quisling, je 31. maja apeliral na Francijo, da naj svojo ekonomijo gradi s stališča evropske celine in sodeluje z Nemčijo, da se Evropo preuredi v gospodarsko in politično enoto. Objavil je točke svojega programa, ki ga je pričel izvajati 1. junija.

Delavstvo prizadeto

V tem načrtu je najbolj prizadeto francosko delavstvo, ki izgubi še to malo svobodščin kar jih je imelo. Vlada v Vichyju jih bo sporazumno z nemškimi vrhovnim ekonomskim štabom pošiljala "kjer bodo najbolj potrebni". Selila bo tudi tovarne v interesu Evrope kot celote. To se pravi, selila jih bo v kraje, ki so za nemško ekonomsko nadvlado nad Evropo najbolj strateški. V zamejnih obetane neugodnosti je Laval delavstvu obljubil zvišanje mezd in "narodni socializem".

Nemčija industrijski center

Namen Nemčije je koncentrirati težko industrijo vse Evrope v nemških in v onih okupiranih krajih, ki jih je proglasila za sestavni del tretjega rajha. Druge države, kot n. pr. Francija, Italija, balkanske dežele itd., pa se naj posvetijo v glavnem agrikulturni. Pridelke bo jemala Nemčija in v zamejni delavski industrijske produkte. Tako postanejo gospodarsko od nje še veliko bolj odvisne kakor so bile do te vojne.

Odvisno prebivalstvo iz agrikulturnih dežel bi jemala Nemčija v svoje industrije, in za delo v kolonijah, ki jih misli vzeti. Tako je v Nemčiji že sedaj upošlenih 160.000 francoskih delavcev, 150.000 belgijskih, 60.000 holandskih, tisoče italijanskih, hrvaških, slovenskih, grških itd. Najuspešnejše kmetovalce na Nizozemskem in Danskem namerava naseliti v Ukrajini, da bodo domačine u-

čili umnega poljedelstva in večali pridelke za nemško sklado. Ves ta nemški načrt kajpada temelji na uverjenju, da Nemčija zmaga v vojni. Enako gradi svoje sodelovanje z Nemčijo Laval na domnevi, da zavezniški ne bodo mogli zmagati in bo mirovne pogoje Hitler narekoval.

Račun brez krčmarja

Angleško delavstvo v delavstvu drugih zavezniških dežel pa je prepričano, da delata Hitler in Laval račun brez krčmarja. Ve pa, da imata program, oziroma ga ima Hitler, kvizlingi pa mu le pomagajo. Delavska stranka v Angliji ima za ureditev gospodarstva po vojni svoj program, ki pomeni, da se bogastva socializira in da naj se prične posebno municijsko industrijo in pa transportna sredstva v Angliji socializirati takoj, kar bo v korist vojne.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Angleško delavstvo hoče zmagati v vojni in v miru

Enoinštrideseta konvencija angleške delavske stranke je končana in javnost v Angliji in drugod ve, kaj so sedaj njene temeljne točke.

Predvsem je za pospešitev vojne, kajti čim večji bodo napori, prej bo zmaga in toliko prej se lahko delavski in kmečki sinovi vrnejo z bojišč v mirne poklice.

Je za absoluten poraz fašizma.

Zahteva po vojni nov red, ki bo temeljil na socializaciji bogastev, demokraciji in sodelovanju dežele z deželo, naroda z narodom.

Razprave na konvenciji so bile čestokrat burne, toda ne v razdiralnem pomenu besede. Odgovorni funkcionarji so bili kritizirani, oni so se zagovarjali in pojasnjevali, in tako je konvencija minila v veri vse de-

Kjer so razredi, je boj med njimi neizogiben

Velebizniški listi se pritožujejo, da neti new deal, "komunisti" in CIO, pa tudi AFL, razredni boj. Pravijo, da je neumeriški in v to deželo usiljen od tujih ideologij.

Resnica je, da kjer so razredni interesi, je boj nem njimi neizogiben. V kongresu na primer se pristaši bogataškega sloja prizadevajo naložiti pretežni del davčnega bremena na ramena onih, ki ga najtežje zmagujejo.

Veliko časopisje je polno očitkov proti visokim mezdám, ki jih prejemajo delavci, četudi so povprečno komaj tolikšne, da zadostujejo za dostojno preživljanje. A na drugi strani čitamo, kako direktorji velikih korporacij goljufajo davčno oblast z najemanjem svojih sorodnikov in prijateljev, katerim dajejo tisočake in stotisočake na leto plače, ne da bi delali zanje.

Kapitalisti se s svojimi pristaši v zakonodajah prizadevajo spraviti skozi postave, ki bi delavcem onemogočile unije, a zase si laste pravico organiziranja v zveze industrialcev, v trgovske komore in druge slične bizniške zveze.

Lepo je govoriti o slogi med delom in kapitalom. Toda v praksi je ni in je ne more biti. Tudi če se prepove vse "tuje" ideologije, deportira vse, tako-zvane "rdečkarje" in ovira unije še tako, razredni boj ostane, dokler bo na eni strani sloj izkoriščevalcev in na drugi pa masa izkoriščanih.

BROWDER IN BRIDGES—ALI DVA PROTIVNA SI ODLOKA NAŠE JUSTICE

Dogodilo se je, da je bil Earl Browder pomilosten iz razloga, da mu je bila naložena tako težka kazen zato, ker je komunist. In dogodilo se je par tednov pozneje, da je generalni pravnik Francis Biddle odredil deportiranje Harryja Bridgesa zato, ker je komunist, oziroma je bil komunist.

Boj proti Bridgesu traja, od kar se je uveljavil v uniji delavcev, ki so uposleni v pristaniščih in na tovornih ladjah. To, da je bil član komunistične stranke, verjamemo. Vlado je stalo že mnogo tisočakov, da bi mu to dokazala—kajti Bridges vztrajno taji, da je sedaj, ali da je bil kdaj prej član komunistične stranke. In unije so v njegovo obrambo tudi veliko potrošile.

"Komunizem" je v boju proti Bridgesu le preteza. Delodajalcem se je zameril vsled svojih aktivnosti v unijah, ne pa ker je sedaj ali je bil kdaj prej član Browderjeve stranke. John L. Lewis na primer ni komunist, nego pristaš in agitator republikanske stranke od kar se udeležuje v javnosti. Pa so ga delodajalci vzlic temu histerično napadali, ker je z

graditvijo industrialnih unij škodoval njihovim interesom.

Wm. Green je konservativen v politiki in v delavskem gibanju, a bil je vzlic temu že nič koliko napaden, ker AFL, kateri načeljuje, ogroža dobičke izkoriščevalcev, oziroma jim jih manjša.

Ta list ni nikoli odedoval taktike stranke, v katero je ali se spada Bridges. Ne verjame pa, da je osvoboditev Browderja na eni strani in ukaz za deportiranje Bridgesa na drugi dobra poteza. Ako je Browder zaslužil pomilostitev, češ, da je bil šikaniran radi prepričanja, potem nikakor ne gre, da se bi izgnalo človeka, ki ima enako prepričanje kakor Browder.

Generalni pravnik in predsednik te republike slovita za liberalna človeka. A v tem slučaju je reakcija zavpila ogorčenja, ker je bil Browder pomilosten, in je zavričkala radošči, ko je bil izdan ukaz, da se Bridgesa deportira. Takoj nato so vneti kongresniki v zbornici poudarjali, da se naj deportira vse v tujih deželah rojene "rdečkarje", tukaj rojene pa internira. Ob enem zahtevajo,

Čehi in Norvežani nočejo nacijskih protektorjev

Valed naraščanja bede, eksekucij in tiranstva se večja tudi odpor. Ker si ne more dobiti duška drugače, si ga išče v sabotaži in atentatih.

Dva Čeha sta v Pragi napadla češko-moravskega "protektorja" Reinharda Heydricha in ga smrtno ranila.

Par oseb njegovega spremstva je bilo ubitih.

Za kazen je kajpada bilo od gestapa ustreljenih ducate osumljencev in čeških talcev. Ob enem je nemška oblast razpisala nagrado četrtr milijona dolarjev v ameriški vrednosti o nemu ki ji izda atentatorje.

Na severnem Norvežkem je bil vpriporjen na tamkajšnjega "protektorja" sličen atentat, toda z boljšim uspehom. Bil je ubit. Za kazen so bili aretirani vsi domačini v vasi, kjer je bil napad storjen, vzeli so jim vso premočino, pred vsem živino, hiše pa zažgali.

V Parizu se "komunisti" nikakor nočejo sprijazniti z nacijskim "novim redom", pa mora čezdalje več francoskih talcev pred Hitlerjeve gable.

V Zadru v Dalmaciji je bil ubit prefekt Vezio Orez in tudi tu so morali plačati kazen hrvaški Dalmatinci, dasi je Orezija morda ubil kak italijanski antifašist.

Nič koliko tisoč ljudi so nacisti že pobili na Poljskem, v Jugoslaviji, na Češkem, v Franciji, Belgiji, Nizozemskem, Norvežkem itd., da bi prebivalstvo smrtno prestrašili in imeli mir pred njimi. A se tudi v njihovem slučaju uveljavlja rek, da kdor se z mečem bojuje, bo z mečem pokončan.

Minister Sava Kosanović načelnik komisije za povojno rekonstrukcijo

Tri slovanske vlade v zamejstvu, in grška, so ustanovile skupno komisijo, ki ima nalogo študirati načrte za povojno rekonstrukcijo teh dežel. Načelnik komisije je jugoslovanski minister Sava Kosanović. Čehoslovaško zastopa njen vnjanji minister Jan Masaryk, republiko Poljsko njen delavski minister Jan Stanczyk, in Grčijo pa njen premier E. Tsouderos. Shajajo se večinoma v New Yorku.

da se komunistično, stranko prepove in zatre.

Ker je težko določiti, kdaj je človek "rdečkar" in kdaj ne, se v tej histeriji pojavlja nevarnost, da se s pomočjo takih zahtev in morebitnih postav proti "komunizmu" zatre vsako gibanje, ki ima za svoj smoter boriti se proti izkoriščanju in za ljudske koristi.

VAŽNOST KONFERENC PROSVETNE MATICE ZNOVA DOKAZANA

DRUŠTVA IN KLUBI IMELA 31. MAJA V MILWAUKEEU ZELO INTERESANTNO IN KONSTRUKTIVNO ZBOROVANJE. — NAD DVAJSET ORGANIZACIJ ZASTOPANIH

Podporna, kulturna in gospodarska društva ter klubi v severnem Illinoisu in v Wisconsinu, pridružena Prosvetni matici, imajo vsako leto dve konferenci.

Prva v tem letu se je vršila v nedeljo 31. maja v Milwaukee. Bilo je zastopanih na nji nad dvajset organizacij, a upoštevajoč federacije SNPJ, še celo več.

Predsedoval je Frank Zaitz. Navzočih je bilo okrog 40 zastopnikov in nekaj drugih udeležencev. Zapisnik je vodila Angela Zaitz. Zborovanje se je vršilo v dvorani M. Šostariča, kjer so imeli udeleženci po končani seji tudi obed.

Poročila

Tajnik Anton Garden je poročal o financah in pa o prodaji tiktov, ki so bili izdani v namenu, da se pripomore konferenčni blagajni. Rezultat je zelo dober. V Chicagu in Ciceru je bilo prodanih za \$36.70, v Waukeganu-No. Chicagu za \$36, in v Milwaukee-West-Allisu za \$32.20, skupaj \$104.90. Radio aparat, ki je bil odan po konferenci, stane \$22.95; dobil ga je po znižani ceni (wholesale price) in tikteti stanejo v tiskarni okrog \$9. To so stroški, druge je prebitek.

Refefati

Referenti so bili Chas. Pogorelec, Anton Garden, Frank Zaitz in Joško Oven. Prvi je poročal o naših aktivnostih v

področju JSZ, v Prosvetni matici in o stanju naših publikacij. Poudaril je, da sta bila letošnji Ameriški družinski kalendar in pa Majski Glas uspeh gmotno in vsebinsko. Sploh je vsebina v obeh dobra z literarnega vidika, poučna in vzpodbudna v smislu naših smernic.

Anton Garden, ki je bil iste dni delegat na konvenciji soc. stranke, je poročal o strujah v nji, kolikor se dele v nazorih o sedanji vojni, in pri tem pa posegel v zgodovino in sedanje stanje ameriškega delavskega gibanja na političnem polju. Grajal je trenja na obeh straneh in pa novo gibanje, ki deluje pod imenom unija za demokratsko akcijo. Namesto da bi uvidevala tudi kaj je kdo storil za ljudstvo, presoja poslance le po tem, kako so glasovali o predlogih, tikajoči se vojnih naredb. Za nazadovanje soc. stranke dolži on krivim obe struji in smatra, da če bi bil takrat, ko je prišlo do razkola, živel Morris Hillquit in bil enako energičen kakor je bil, bi se ta tragična razprtija s tako kvarnimi posledicami ne bila dogodila.

Frank Zaitz je dejal, da so se v času dobrega pol leta, od prejšnje do te naše konference, dogodile po svetu velike spremembe in vojna fronta se je od takrat jako razširila.

Govoril je o načrtih za novo

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Dopisi v Proletarcu in njihov pomen

Anton Jankovich, dean agitatorjev za slovenski delavski tisk, pravi v tej številki, da bi bilo za populariziranje Proletarca jako dobro, ako bi imel več dopisov.

Za glasili podpornih organizacij jih ima največ. Njih število v tem listu pa je odvisno od merila aktivnosti v naselbinah, in od načelnih bojev. Dopisniki, ki obujajo spomine na svojo mladost, ali polnijo prostor z ljubezenskimi zgodbami, se navadno ne oglašajo v Proletarcu.

Potrebni pa so dopisi, ki čitateljem predočujejo razmere v naselbinah, delovanje posameznih skupin, delavske razmere, stanje unij, politične boje, delovanje naših ljudi na kulturnem polju itd.

Zanimanje za načelna vprašanja se je med našimi priseljenci zadnja leta jako skrcilo in tudi med mladino ga je veliko manj kakor ga je bilo med priseljenci, dokler so bili mladi.

Tudi aktivnosti na prosvetnem polju so v naših naselbinah — z izjemo nekaterih — zelo opešale. In tako dopisniki menijo, da nimajo o čem pisati, razen o društvih, zabavah, ali pa obujati spomine na svojo mladost. Le malo jih je, ki razmere kritično presoja.

Vzlic temu ima Proletarec za svoj obseg tudi sedaj prilično sotrudnikov. Včasih je bilo za celo stran dopisov več kot pa jih je bilo mogoče uvrstiti in tudi sedaj se dostikrat dogodi, da jih je treba nekaj odložiti za poznejšo objavo. Stalna sotrudnika sedaj sta Zvonko Novak in Joško Oven. Satirik Martin Judnič se večkrat oglasi in Frank Puncer s svojimi kritikami. V prihodnji številki bo članek dr. Borisa Furlana. V eni prihodnjih bosta spisa Leo. Poljsaka in Maryje Omahen, ki sta bila poslana v Majski Glas, kakor Furlanov, a ni bilo prostora. Vsi taki spisi so dobrodošli, ker veliko povedo, ne le polnijo prostor. In uverjeni smo, da se bo število naših dopisnikov večalo, ne krčilo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

John L. Lewis zvest geslu "razdvajaj in vladaj"

Bilo je pred mnogimi leti, na konvenciji AFL v Denverju, ko je John L. Lewis kandidiral za predsednika proti Samuelu Gompersu. Veliko radikalcev mu je pomagalo. A Gompers je bil ponovno izvoljen s skoro vsemi glasovi, razen onih, ki so jih oddali zastopniki UMWA.

Lewis po tem porazu ni odnehal v svojih ambicijah. Je vztrajen, diktatorski tip, ki nikomur ne prizanaša in prizanašanja tudi od nikogar ne pričakuje. Moraš biti poslušan, ali pa te odstavi, če le more.

V med in po vojni dobi je unija UMW, nad katero je zavlada, šla skozi silne težkoče. Bila je poražena in stavkah in razjedana od notranjih sporov. Unija UMW v Illinoisu, ki se je odcepila od Lewisove, in pa urednik njenega glasila Oscar Ameringer, je storila vse kar je zmogla, da bi Johna L. Lewisa iztirala z vodstva za zmerom. UMW je izgubila v onih letih skoro vse člane. Bila je kriza, ruvarili so v nji komunisti in operatorji, a Lewis se nikakor ni hotel umakniti.

UMW je shirala z nekdanj mogočnega unije v spomin na prošlost. Leta 1932 se je dogodilo, da je bil izvoljen za predsednika Zed. držav F. D. Roosevelt. Republikanski politik John L. Lewis ni agitalar zanj. A kmalu ko je Roosevelt prevzel državne vaje, je Lewis spoznal, da je to mož, ki se ga je dobro okleniti.

Roosevelt je potisnil skozi kongres postavo za ščitenje unij. Lewis je bil med prvimi, ki jo je v polni meri uporabil, da se premogarje znova organizira v UMWA. Uspelo mu je.

Postal je mogočen in tudi nastopal mogočno, bodisi na konvencijah AFL, ali pa v uradih zvezne vlade v Washingtonu.

Lewis bo v zgodovini ameriškega delavskega gibanja bržkone priznan za glavnega boritelja v prid industrialnega unionizma. V resnici je on le dramaturg akcije, v kateri so drugi desetletja delovali. Le s pomočjo dobrohotne zvezne administracije je uspel. Je pa dejstvo, da je on novembra 1935 omogočil početek CIO v velikem obsegu. A kot v UMW, je vladal tudi v CIO. Ne David Dubinsky od ILGU, ne Sidney Hillman od ACW nista mogla izhajati z njim. On je najemal organizatorje za CIO, načeljeval vsaki oglaševalni kampanji in določal program. Dubinsky se je s svojo unijo ločil od CIO, Hillman pa se je Lewisu umaknil v vladno službo.

Delavsko tajnico Frances Perkins Lewis brezobzirno mrzi, dasi v delavskem oddelku še ni bilo unijam bolj naklonjen osebe kakor je ona. Ni pa hotela postati lutka, ali marioneta Lewisu. Zato jo je zmerjal in smešil ter zahteval od Roosevelta, da jo odstavi. Ni mu ugodil.

Tako je Lewis svoj srd naperil tudi na Roosevelta. Pisal in govoril je proti njemu. V volilni kampanji leta 1940 je republikanska stranka oglašala, kako bo Lewis razgalil Roosevelta za sovražnika delavstva in za polomijo v vsem, kar je pričel, pa nikoli dovršil. "Njegov največji prijatelj in zaveznik je spoznal, da se ga mora odstraniti iz Bele hiše ne samo v korist delavstva nego vsega ljudstva te dežele," so pripovedovali lepaki. Napovedana ura, ko je bil Lewis oznanjen, da razgali Roosevelta, je prišla. Radio družbe, ki so mu dala za njegov govor svoja omrežja v najem, so prejele nad \$20,000 za čas, ko je govoril. Sikel je svoj srd na zvezno administracijo okrog eno uro. Vse reakcionarno časopisje, vsi sovražniki Rooseveltove notranje in vnašnje politike so Lewisov govor objavili, ga komentirali in ponavljali.

V tistem svojem usodnem nastopu je Lewis zapretel unijam CIO in ameriškega delavstvu v splošnem, da ne bo za predsednika CIO več kandidiral, če bo Roosevelt še izvoljen. Njegov ultimatum je pomenil: Ali hočete mene, morate njega zavreči. Skoro vsi važnejši voditelji v CIO so se uprli tej njegovi zahtevi. In na dan volitev tudi delavci unij CIO. Lewis, ki je bil trdno prepričan, da bo Roosevelt poražen z ogromno večino, je doživel blaznjo kot še nikoli.

Prišla je prva konvencija unij CIO po volitvah in javnost je napeto čakala, kaj stori Lewis. Bo li držal zavezo, da se umakne?

Ko je konvencijo otvoril, je bil gromovito pozdravljen. Več od avdience kot od delegatov. Komunisti so ga takrat še ognjevito podpirali in mu prirejali ovacije. Bili so za Lewisovo izolacionistično taktiko in tolkli po Rooseveltu, ki nas "peha v vojno". Edini močan opozicionalec proti Lewisu na tisti konvenciji je bil Sidney Hillman, a je bil v defenzivi. Ako bi hotel Lewis obljubo prelomiti, bi bil lahko znova izvoljen brez opozicije. Pa jo je držal.

Za svojega naslednika v predsedništvu CIO si je določil Philipa Murrayja, ki se je branil, a na Lewisovo ugriranje mandata končno sprejel. Lewis mu je zagotovil sodelovanje v vsa-

Ameriški državniki in vojaški poveljniki napovedujejo, da ameriška in angleška armada invadirati kontinent (Evropo), kar je za nacije tragična novica. Gornje je slika ameriške čete na Severnem Irskem, kjer je sedaj zbirališče ameriške ekspedicijske armade. Na levi je njen poveljnik general Russell P. Hartle.

KONEC ANGLEŠKEGA DELAVSKEGA DNEVNIKA PO TREH DESETLETJIH PRIZADEVANJ ZA OBSTANEK

"Milwaukee Post" prenehal. Socialisti in drugi napredni delavci v Milwaukeeju ob svoje glasilo

Že v prejšnji številki smo omenili, da je dnevnik Milwaukee Post v soboto 23. maja zadnjič izšel. V poslednji številki na prvi strani pojasnjuje, da je vsled sedanjih razmer in zaradi znižavanja dohodkov na oglaših primoran prenehati.

Ta poskus za izdajanje angleškega delavskega dnevnika ima za sabo pestro zgodovino. Ustanovljen je bil 7. decembra 1911 pod imenom Milwaukee Leader. Oglašali so ga za prvi socialistični dnevnik v angleškem jeziku v Zed. državah. Sicer so bili storjeni poskusi za izdajanje socialističnega dnevnika že nekaj let prej v Chicago. A bili so le poskusi, ki se niso obnesli.

Poleg Milwaukee Leadra se je razvil v vpliven socialističen dnevnik New York Call, ki je prenehal po vojni.

Ko so Zed. države stopile v prejšnjo svetovno vojno, je poštna oblast proti Milwaukee Leadru, ki ga je urejeval kongresnik Victor L. Berger, ostro nastopila in ga prepovedala razpošiljati po pošti. Berger je takrat poročal, da mu je bilo s tem odvzetih nad dvajset tisoč naročnikov širom dežele, ki so ga dobivali po pošti. A dnevnik je s pomočjo milwaukeeške organizacije S. P. in drugih prijateljev Berger vendarle ohranil. V Milwaukeeju so ga raznašali

kem oziru. Ob enem je kajpada pričakoval, da bo Murray le njegova marioneta.

Za CIO je bilo dobro, da se ni hotel sukati po Lewisovih poveljih.

Lewis pa — samoljubljen kot je, je iz maščevalnih nagibov začel ruvariti zoper Murrayja in nato proti CIO. Svoje staro pravilo, "razdvajaj ali vladaj", je znova uveljavil.

Komunisti, katerih je v odborih unij CIO precejšnje število, so ga medtem pustili. Namreč od dneva, ko je Nemčija napadla Sovjetsko Unijo. A Lewis ima dovolj drugih pristašev, vrh tega ima v pesteh UMW. Philip Murray se je hočeš nočeš sprijaznil z dejstvom, da se mora s svojim bivšim prijateljem Lewisom spoprijeti, pa naj se zgodi karkoli.

Lewis je za svojo unijo UMW odtegnil prispevke v CIO, vrh tega pa od glavnega odbora CIO tirja \$1,600,000. Pravi, da mu jih je unija premogarjev posodila, ne pa podarila. Spor glede te tirjatve še ni rešen.

Philip Murray je bil na nedavni konvenciji jeklarskih delavcev izvoljen za prvega predsednika njihove unije, s plačo \$20,000 na leto. Ko je bil izvoljen, je izjavil, da bo tudi podpredsedništvo v UMW obdržal, odpovedal pa se je plači, ki mu je v UMW donosila \$18,000 na leto.

A John L. Lewis je Murrayja odstavil iz odbora in ga na seji zaupnikov UMW smešil in napadal. Nastal je med njima nepremostljiv prepad, s posledicami, ki jih čuti vse unijsko gibanje.

Unije CIO v Illinoisu, v New Yorku, Michiganu in drugod so Lewisovo diktatorsko ravnanje ostro obsodile. Illinoiski CIO pravi v svoji resoluciji, da John L. Lewis služi Hitlerjevi taktiki, da je zaveznik fašizma — pravzaprav, da je fašist.

Philip Murray apelira na premogarje, da naj oni sodijo, ako je kaj zagrešil. Toda Lewis je že obračunal z vsemi odborniki in organizatorji v UMW, ki so na Murrayjevi strani. On ne trpi v svojem krogu nikogar, ki mu ne pritruje. Vzlic temu je Lewis zapasel prilžnosti, ki so se mu nudile. Res pa je, da se lahko še uveljavi le, ako dobimo fašizem. A v demokratičnem delavskem svetu je doigral.

člani in razpečevalci, v Chicago pa so ga prinašali v vlakih osebno in ga prodajali na časopisnih stojnicah, v uradih ter lokalih S. P.

Ko je vojna minila, je dobil Milwaukee Leader pravico razpošiljanja po pošti nazaj, toda njegovi stari naročniki izven Wisconsin se niso več oglašili. Victor Berger in njegova žena pa sta vztrajala in tako se je Leader v Milwaukeeju in v ostalem Wisconsinu zopet uveljavil.

Težje pa je šlo socialističnemu dnevniku Call v New Yorku. Ker ni mogel vzdržati, so ga prevzele socialistično orientirane unije, vložile za njegovo uveljavljanje pod drugim imenom okrog četrta milijona ako ne več, a vseeno ni mogel dobiti cirkulacije. Urejeval ga je Norman Thomas.

Tako je ostal samo še Milwaukee Leader. En angleški socialistični dnevnik v Montani (lokalnega značaja) je prenehal že pred prejšnjo vojno.

Leta 1929 je bil Victor L. Berger smrtno ponesrečen. Ubila ga je kara električne železnice, ko je šel preko ceste.

Glavna lastnica lista in tiskarne v Brisbane Hall je postala žena pokojnika Meta Berger, ki pa ni dobila potrebne zaslombe, prvič ker ni mogla v vsem nadomestiti dela, ki ga je vršil pokojni Berger, in dru-

gič vsled svojih "levičarskih" tendenc. Dnevnik je končno prepustila novi organizaciji socialistov, oziroma svoj delež v podvzetju. V krizi, in pa vsled notranjih bojov, ki so razjedali soc. stranko, je šel "Milwaukee Leader" v cirkulaciji naglo navzdol in izgubljal dohodke tudi na oglaših. Požrtvovalni član so za njegovo vzdrževanje prispevali precejšnje vsote, ki so znašale tisočake na leto. Ko je bilo tega bremena le preveč, je začel dnevnik menjati lastnike drugega za drugim, pa tudi ime. Nekaj časa so ga imele in vzdrževale unije AFL, ki pa so tudi uvidele, da je deficit tolikšen, da ga jim bo težko zmagovati. Prepustile so ga tiskarjem in uredniškemu ter upravniskemu osebju. Tako se je skozi zadnjih 18 mesecev kakih sto oseb trudilo vzdrževati dnevnik na medsebojni kooperativni podlagi. A dohodki na oglaših se niso več ali manj vsem dnevnikom in drugim listom, in še bolj pa takim, ki so najšibkejši. Uslužbenici so prejemali le del svoje plače, in ko so izprevideli, da jim kaže še slabše, so sklenili, da tako ne more več dalje.

Za socialiste v Milwaukeeju je to velik udarec. Dasi Milwaukee Post ni bil direktno socialističen, in bil urejevan v prilog nvanje politike ameriške vlade in njenih vojnih prizadevanj, je vendar radevolje oglašal vse socialistične aktivnosti in uredniški članki so bili pisani v socialističnem duhu.

Tajnik soc. stranke v Wisconsinu, Frank P. Zeidler, želi, da naj oni, ki so se pripravljali sodelovati za ustanovitev novega soc. lista v Milwaukeeju, korespondirajo z njim. Njegov naslov je 536 W. Juneau Ave., Milwaukee, Wis.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

VIII. IZKAZ

Sharon, Pa. Joseph Cvelbar 50c; Frank Kramar 25c, skupaj 75c. (Poslal Joseph Cvelbar.)

Cleveland, Ohio. Felix Strumbel 45c; Joseph F. Durn 15c; Joseph Lever 75c, skupaj \$6.80.

Claireton, Pa. Frank Razboršek 50c. (Poslal Anton Zornik.)

Big Horn, Wyo. Anton Podobnik \$1.00.

Chicago, Ill. Klub št. 1 JSZ, prebitek prireditel 15. marca 1942 \$111.37; Frank Peterlin 25c, skupaj \$111.62.

Cleveland, O. John Gorjanc \$2. (Poslal A. Jankovich.)

Detroit, Mich. Lawrence Sluga \$1. Cleveland, O. August Kužnik 50c. (Poslal John Krebel.)

Barton, O. John Vitez \$1.00. Oakland, Calif. Ernest Bayce 50c, Max Arnsch 25c, skupaj 75c. (Poslal Anton Tomšič.)

Rock Springs, Wyo. Frank Grum 50c. (Poslal John Jereb.)

Lawrence, Pa. Frank Strah \$1.10. Ely, Minn. Po 50c; John Teran in Frank Smuk, skupaj \$1.00. (Poslal John Teran.)

Strabane, Pa. Louis Humar 55c; po 50c: Mrs. Humar, Marko Tekavec, John Terčelj, John Koklich, John Chesnik, Louis Bartol; po 25c: Tony Rožanc in Vinko Peternel, skupaj \$4.05. (Poslal Louis Bartol.)

Milwaukee, Wis. Theresa Juvanc 50c. Skupaj \$133.07, prejšnji izkaz \$362.30, skupaj \$495.37.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Bojna furija je na vzhodni fronti zopet v polnem zamahu. Timošenkov sunek na Harkov je začasno preprečil Von Bocka ofenzivo proti Rostovu. Na obeh straneh so priprave za končno odločitev. Nemci so vrgli vse kar imajo na rusko fronto. In da je Nemčija še močna, silno močna, vedo dobro Rusi in njih zavezniki. Da bo odločitev zmage ali poraza še to leto — se zavedajo obe strani. V Sovjetski Rusiji je vera, mogočna vera, katere prevladuje skozi vse njihne priprave, da mora Hitler biti poražen še to leto. Mogoče je ta vera preveč optimistična — mogoče je poraz in rešitev še daleč v bodočnosti, ali v Rusiji je — aktualna — in na Rusiji je dosedaj slonela še vsa borba in če ona veruje, mora že biti nekaj resnice.

Tudi Amerika se pripravlja. Tisoče ameriških vojakov je že na Irskem. Američani niso bili še nikdar poznani kot zaspanci. Prepričani smo lahko, da bo to leto videlo še silno akcijo.

Tudi Mehika se pripravlja za vstop v vojno. Upam, da bo s tem korakom ustavljena tista nesramna nacijska propaganda, da, katere se je ugnedila v Mehiki. Spominjam se obeh slučajev, ko sem bil tam in sem imel priliko opazovati kolikor more pač navaden turist videti v kratkem času. Na najlepšem kraju mesta Mehike, na višini Chapultepec, je restavracija "Svastica". Veliko poslopje, skoro kot kakšen hotel z garažami in vrtovi, kjer se je zbirala vsa reakcija Mexico cityja. Fašistično pozdravljanje z dviganjem rok — nemščina pomešana s španščino — veliki svetli avtomobili, cilindri in dekolete kot "Unter den Linden" v Berlinu. Nemci so imeli tam ali svoje nacijske liste v nemščini, ali pa podkupljene domače mehiške. Kajpada, da so bili vsi pseudo-mehiško patriotični in proti Rooseveltovi ter takratni Cardenasovi administraciji. Ob vstopu Amerike v vojno jim je Mehika precej stopila na prste, ali še ne dovolj, sedaj jih bo pa Camacho precej očistil.

Ruski civilni relief

Dejali boste, da zopet ponavljam. Mogoče, da je resnica. Ali naš napor je bil dosedaj še tako skromen napram drugim narodnostim. \$185.00. Ravno zadnji teden sem oddal zadnjo vsoto. Povsod prirejal shode, koncerte, veselice v prid junaškim naprom ljudstvom Sovj. Unije — a mi?

Dvaindvajsetega junija bo leto dni odkar je Hitler napadel Rusijo. Namesto šest tednov, kot so napovedovali razni preroki, se bori Rusija že enajst mesecev in je v tem času pobila več Nemcev kot jih je padlo v celi zadnji svetovni vojni ter s tem saj začasno rešila nas in Evropo pretečega fašizma. Ali Rusi so žrtvovali vse kar so ustvarili v zadnjih dvajsetih letih s krvjo, potenjem in solzami. Vse — njih lepa mesta, Dnjeprostrojski jez, njih polja, hiše in tovarne, katere so bile njih last, ljudska last — vse so žrtvovali za Rusijo in za poraz fašizma. Ali ni naša dolžnost, sodržni in sodružice, da pomagamo v naših skromnih močeh tem junaškim ljudem, kateri se ne boje smrti in katerim ni nobena žrtev prevelika. Ali se spominjate, sodruzi, kako smo jim priskočili v pomoč pred dvajsetimi leti za časa velike suše? Jaz sem ponosen na tisto skromno delo, katerega sem takrat opravil v korist od suše in civilne vojne prizadetih v Rusiji. Kdor pomaga danes našim četnikom v gorovju Jugoslavije — če ne Rusija? Ali ste že kdaj pomislili, kakšna bo usoda nas Slovencev če podležemo Rusiji?

Mrs. Roosevelt pravi v svoji koloni:

"The war news from Russia seems encouraging. I hope that the magnificent effort which the Russians are making will spur all the organizations throughout this country to do all they can for Russian relief. I was sorry not to be able to attend a meeting for this purpose in Miami or Los Angeles, for both places asked me. However, I am quite sure that my presence was not needed in either place to make their drive a complete success. We owe so much to Russia and China today and we can only

express our gratitude by sending them all we can in relief funds."

Lahko bi nadaljeval še dolgo. Omenim samo to, da je ameriški ruski relief dosedaj odposlal obke, obvez in zdravi vrednosti \$740,000 v Rusijo. Vse to blago je že dospelo v Rusijo. Do konca maja je odposlanega že več en milijon dolarjev zdravih in kirurških instrumentov.

Naše aktivnosti

V nedeljo 24. maja sem se udeležil koncerta skupnih slovenskih sekcij v prid jugoslovanskega relifa. Udeležba je bila velika in dvorana napolnjena. Program je bil lep in posebno pevske točke zelo lepo izvajane. Bilo je precejšnje število govornikov in občinstvo zelo radodarno z aplavzi. Pričakovalo se je mestnega župana Kellyja, katerega pa seve ni bilo. Mesto njega smo slišali namestnika, kateri je po dolgih slavošpevih gospodu županu povedal, da ga zelo veseli, da je med nami. Kajpada, v jeseni bo kandidiral za sodnika. Nastopili so štirje pevski zbori, ki so svojo nalogo dobro izvršili. Še posebno se je dopadel občinstvu mladi Eddy Udovich s svojimi kupleti. Njegov oče Tone mi je spisal poseben komad par dni pred nastopom — pesem o četnikih, Balkanu in Rusiji. Fant je v to besedilo uvel delo lepo ameriško melodijo in stvar je silno ugajala ljudem. Nastopile so tudi hčerke znane literarnega delavca Zvonko Novaka. Ljubki deklici, na katere je oče lahko ponosen. Program je zaključila naša znana pevka Ann Beniger. Njena pesem nas je ponovno očarala. Občinstvo je ni pustilo z odra dokler nismo slišali skoro pol ducata "encores". Ann je rojena peyka. Upam, da ne omaga na trdi poti do karijere.

Štirinajstega junija je naš piknik v prid Proletarca in ruskega relifa. Piknik se bo vršil naj bo že kakršno hoče vreme. Vstopnice so po 25c komad. Upam, da bo to največji piknik, kar smo jih še imeli. Program bo lep in zabave veliko.

Posebnosti

Tednik "The New Republic" je v izdaji dne 18. maja imel posebno prilogo, katere je zanesla ogromno hrupa med ameriško časopisje. Ime te priloge je: "A Congress to win the war." V tej številki so orisani vsi tisti kongresniki in senatorji, kateri so ves čas stali na strani apizerjev in bundistov. Ne samo to, ampak kako so glasovali in kakšno je bilo njihovo stališče. Kdor se ni čital te številke naj si jo dobi.

Ce se kdo izmed vas slučajno nahaja v naši metropoli, si lahko ogleda veliko mednarodno razstavo "Akvaril" v Art Institutu. Slike vodnih barv so zelo lepe. In nekaj jih je od svetovno znanih umetnikov. Precejšnje število teh je od naših sosedov iz Južne Amerike.

"Proletarec" ne bi mogel izhajati brez podpor. Ker so mu potrebne, upotrebite prilžnosti za zbiranje prispevkov v njegov tiskovni sklad.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da so se celo pri tolikih razumnih ljudeh predsodki močnejši nego hladni razum?

POVESTNI DEL

PER BOLL:

ZGODBA O MEŠČANU JEANU BELMONTU

Jasen avgustov dan je sijal na Pariz.

Meščan Jean Belmont je zavil na Quai des Fleurs in se oziral za gruči hudo razburjenih ljudi.

Na tem kraju je bilo zbiranje meščanov na dnevnem redu; vsak dan so vozili tu mimo ozovi z obsojenci, ki jih je poslal javni tožilec Fouquier v spremstvu Sansonsa pod giljotino na Place de la Revolution.

Meščan Belmont se ni posebno navduševal nad takimi prizori, ki jih je leto 1793. v izobilju nudilo Parižanom, in je hitel proti Conciergerieji, ker je moral še tisti dan govoriti s svojim avakom, arhivarjem Matissejem, zaradi praznika na dan desete obletnice svojega srečnega zakona.

Cim bliže je prihajal Conciergerieji, tem gostejša je postajala radovedna množica. Hitel je po stopnicah navzgor in zavil iz avle v široki levi hodnik, po katerem je moral do konca. Na levi so bila vrata v arhiv, kjer je moral biti zdaj njegov svak Matisse, naravnost pa je vodil hodnik proti mrtvaški dvorani, kjer so preživeli obsojenci svoje zadnje ure.

Na hodniku je bila živahna gneča. Meščanska garda je imela dovolj dela in tudi pomočniki za giljotino, ki so pravkar prišli, so pomagali paziti na red. Pričakovali so samo še mesarskega Sansonsa, najprijudnejšo osebnost Pariza: rablja. Belmont se je rinil skozi množico, suvali so ga in odpravili, in le pota je prišel dalje. Razsvetljava je bila tako slaba, da nisi vedel, s kom imaš opraviti, ali z gardistom ali s funkcionarjem.

— Danes jih ni malo... Več kot dvajset jih bo kihnilo v vrečo matere giljotine... Fouquier je bil včeraj lačen, nikogar ni izpustil iz krempljev. Vražji človek!...

To je ujel Belmont mimogrede, ko si je utiral pot. Zdaj mora samo še čez hodnik, se preriti skozi kopico gardistov, in na levi bodo vrata... potem bo rešen. Matisse ga pričakuje z žganjem, kakor vedno, brez dvoma. Potem se bosta malo porazgovorila in nato pojde spet lepo proti domu. Morda se bodo ljudje tačas že razšli, izbranci bodo "kihnil v vrečo matere giljotine", pot bo prosta, in spetoma bo lahko premišljal o bližnji slavnosti.

Belmont se je krepko pogladil, da je imel vrata arhiva pred seboj.

"Zdaj pa le naprej," je zaklical nekdo, "Sansons je že prišel."

Skupine so se začele premikati in gardisti so delali pot skozi hodnik proti vходу v mrtvaško dvorano. Tudi Belmonta so odrinili, in kljub vsem naporom se ni mogel osvoboditi. Potiskali so ga naprej in ga oddaljevali od vrat, ki so vodila v arhiv, k svaku Matisseju. Tedaj se je znašel med dvema gardistoma, eden je bil na levi, drugi na desni; nehoti sta ga prisilila do nekaj vrat in kot zamašek iz penice se steklenice je priletel v dvorano.

Meščan Jean Belmont je zalapal sapo. Potem šele, ko si je malo oddahnil, je natančneje pogledal okoli sebe.

Kje neki je bil? Vraga, saj to vendar ne more biti arhiv, tu tudi ni njegovega svaka Matisseja!

Obrnil se je torej proti človeku, ki je pravkar z velikimi škarjami v roki vstopil skozi vrata.

— Meščan, ali je to arhiv?

Oni ga je najprej debelo pogledal, potem pa se je zasmel: "Ne, meščan, tole pa ni arhiv."

— Kaj pa? Kje pa sem prav za prav? Je vprašal preplašeno Belmont.

— Ne ve, kje je, se je zakrohotal oni proti drugim in se prijel za trebuh. Ne ve! Čakaj, da boš vedel, povem ti: v mrtvaški dvorani si in prav kmalu boš kihnil v vrečo matere giljotine. Smeje se je zapustil meščana Belmonta in stopil k ženski, ki je skoraj nezavestna sedela na klopi. Urno ji je odstrigel kite in jih vrgel v vedro. Kajti las giljotine ne preseka.

Belmont je nemo obstal. Izprva sploh ni mogel razumeti, kaj naj bi vse to pomenilo. Potem ga je izpreletela groza. Opazil je obsojence, blede in tihe, nekateri so s stisnjenimi ustnicami stali po kotih.

Hitro se je odločil in stopil h gardistu:

— Zmotil sem se. Hotel sem k svoemu svaku, k arhivarju Matisseju, tu zraven, pa so me izrinili sem. Rad bi šel zdaj ven.

— Misel ni slaba, se je zasmajal gardist. Fourier bi zahteval tvojo glavo, ko bi te pustil, da uideš.

— Toda, gardist, jaz sem res... — Molči, daj roke sem!

Pograbili so ga, in preden se je zavedel, je imel roke zvezane na hrbtu.

— Saj vendar nisem obsojen, je vpil kakor blazen.

— Prestejte jih, je velel glas. Sansons je končal svoje delo, postrigel je ženskam lase.

— Šest in dvajset, je javil gardist.

— Javljenih je samo pet in dvajset, je rekel Sansons.

— Jaz ne spadam sem! Je vpil Belmont in se ril proti poveljniku. Globoko se je oddahnil, videl je izhod iz neoprijetne zagate, v katero je bil tako slučajno zašel.

— Kdo pa si ti?

— Meščan Jean Belmont sem, čevljar v Rue de Plessy, in sem hotel k svoemu svaku, meščanu in arhivarju Matisseju, ko...

— Kaj si hotel, nas malo briga, meščan. Lahko dokažeš?

— Listin nimam prisebi, ampak...

— Potem ti ne morem pomagati.

— Pa pokličite mojega svaka, meščana Matisseja, arhivarja!

— Prvič ne utegnemo, drugič nam pa arhivar Matisse nič mar.

Potiskali so ga stran in zvezali skupaj z nekim možem, ki je bil nenavadno blede in tudi nenavadno miren.

— Naprej, je zapovedal poveljnik.

Prvi pari so stopili na hodnik; tudi Belmonta so potegnili naprej. V obraz je bil blede, pot mu je curkoma lil s čela, kolena ga niso držala.

Kričal je kakor žival:

— Jaz sem Jean Belmont, meščan Jean Belmont...

Tedaj je zagledal vrata v arhiv, ki jih je bil zgrešil in za katerimi čisto gotovo, enakomerno sopes, vpišuje arhivar Matisse male številke v veliko knjigo.

— Meščan Matisse, svak Matisse... je tulil Belmont na vse grlo.

Potiskali so ga naprej; bolj n bolj se je oddaljeval od vrat in prišel čez dvorišče na Quai des Fleurs.

Naložili so ga na voz, ki je potegnil proti Place de la Revolution.

— Jean Belmont sem, in sem... je vpil v gnečo. Ostalo je zašušil smeh uživajoče množice, ki je danes spet prišla na svoj račun.

— Še predstavlja se nam... Glej, glej, ljubezni pa je... Noče pozabiti svojega imena, da ga bo zašepetal materi giljotine, ko bo "kihnil"...

Belmont ni slišal nikogar več. Sesedel se je v voz in se ni ganil. Še vedno ni mogel verjeti, da se je zmotil v vratih in da bo postala ta pomota zdaj tako usodna.

Ko so ga privezali na kol in mu potisnili glavo na tla, je tulil iz vsega telesa, ves onemogel in hripav:

— Meščan Jean Belmont sem, in moj svak je meščan arhivar Matisse, ki sem ga hotel obiskati, pa sem se zmo...

Rezek sik, senca...

Glava meščana Jeana Belmonta je padla v vrečo.

Množica se je zvijala od smeha, kajti že dolgo ni nihče tako krepko kihnil. —D.

nik; tudi Belmonta so potegnili naprej. V obraz je bil blede, pot mu je curkoma lil s čela, kolena ga niso držala.

Kričal je kakor žival:

— Jaz sem Jean Belmont, meščan Jean Belmont...

Tedaj je zagledal vrata v arhiv, ki jih je bil zgrešil in za katerimi čisto gotovo, enakomerno sopes, vpišuje arhivar Matisse male številke v veliko knjigo.

— Meščan Matisse, svak Matisse... je tulil Belmont na vse grlo.

Potiskali so ga naprej; bolj n bolj se je oddaljeval od vrat in prišel čez dvorišče na Quai des Fleurs.

Naložili so ga na voz, ki je potegnil proti Place de la Revolution.

— Jean Belmont sem, in sem... je vpil v gnečo. Ostalo je zašušil smeh uživajoče množice, ki je danes spet prišla na svoj račun.

— Še predstavlja se nam... Glej, glej, ljubezni pa je... Noče pozabiti svojega imena, da ga bo zašepetal materi giljotine, ko bo "kihnil"...

Belmont ni slišal nikogar več. Sesedel se je v voz in se ni ganil. Še vedno ni mogel verjeti, da se je zmotil v vratih in da bo postala ta pomota zdaj tako usodna.

Ko so ga privezali na kol in mu potisnili glavo na tla, je tulil iz vsega telesa, ves onemogel in hripav:

— Meščan Jean Belmont sem, in moj svak je meščan arhivar Matisse, ki sem ga hotel obiskati, pa sem se zmo...

Rezek sik, senca...

Glava meščana Jeana Belmonta je padla v vrečo.

Množica se je zvijala od smeha, kajti že dolgo ni nihče tako krepko kihnil. —D.

Priloge za naš piknik v polnem teku

Vrtil se bo 14. junija pri Keglju. Prebitek namenjen v podporo Proletarcu in za ruski relief.

Chicago, Ill. — Chas. Pogorelec je na seji odbora kluba št. 1 JSZ zadnji petek poročal, da je razpečanih za piknik, ki ga bomo imeli v nedeljo 14. junija pri Keglju v Willow Springsu, nad 600 vstopnic. So po 25c. Dva izmed njih, ki jih bodo imeli, dobila nagrado v gotovini.

Klub je priredil vsako leto piknik, čigar ves prebitek je šel Proletarcu. Letos ga bo delil pol in pol z akcijo za ruski relief.

Na zadnji prireditvi za jugoslovanski relief dne 24. maja je pomagalo precej klubovih članov in članic in klub je prodal skoraj vse njemu poslane vstopnice. Imena so bila priobčena v prejšnji številki.

Zavzel se je tudi za pomoč Rusiji, ki jo vsled svoje gigantske borbe z nacistično armado nujno rabi. S prispevki v ruski reliefni sklad se kupuje medicinske in druge take potrebščine v pomoč ranjenecem, bolnikom in beguncem.

Naša pomoč Rusiji, oziroma pomoč kogarkoli, ki jo da Sovjetski Uniji, je neposredno tudi podpora Jugoslaviji in njenim četnikom. V Rusijo se pošilja potrebščine sedaj. V Jugoslavijo jo bomo mogli poslati šele kadar zmaga Rusija in ostale zavezniške sile.

Vsled tega prosimo vse prijatelje tega lista, da nam pomagajo pri razpečavanju vstopnic za piknik 14. junija, da zanj agitirajo, in da se ga udeležijo.

Dalje prosimo one, ki imajo avto, da povabijo s sabo prijatelje in znance in s tem pomagajo k obilnejši udeležbi. Ali pa naj pridejo v nedeljo 14. junija v SDC, 2301 So. Lawndale Ave., in povedo, da imajo prostor v avtu.

Tistim, ki se bodo vozili z busi, imajo dvojno izbero. Zveza med Chicago in Willow Springsom je namreč zelo dobra.

Najcenejša voznina je, ako

Sedemnajstletni Clarence MacDonald iz Berwyna, ki je v gledališču v črkastem downtownu ustrelil svojo prijateljico enake starosti, dekle češkega rodu, Dorothy Broz, je bil na obravnavi, ki se je končala koncem maja, obsojen v dosmrtni zapor. Njegovi zagovorniki so skušali dokazati, da je umor izvršil v hipni blaznosti, pa jim ni uspelo. Prosekator je zahteval zanj smrtno kazen. Zagovorniki so se po obsodbi pripravljali vložiti priziv, pa jim je "hipno blazni" MacDonald zmešal račune z bahanjem, da je s svojim zadržanjem "srečno utekel (električnemu) stolu". To ga je pokopalo in dosmrtna kazen zanj ostane v veljavi. Sodnik je pri izreku te kazni komentiral, da je rdečin tega fanta posledica pomanjkanja očetovske in materinske vzgoje pod domačim krovom. Fant je bil "svoboden" in se klatil ter počel kar je hotel. Na gornji sliki je MacDonald s krvavečimi ustmi, ko ga je udaril pred obravnavo stric umorjenega dekleta.

se peljete s karo cestne železnice bodisi z južne ali severne strani do 63. ceste. Na 63. cesti vzemite karo zapadno do konca. Tu se presedete na Argo-Oak park karo, ki vozi v Argo. Vsa ta voznina stane 8c. Seveda, ne pozabite vzeti transfer. Iz Arga vzemite bus do Willow Springsa, ki stane 15c.

Ali pa vzemite jolietški bus (Blue Bird lines). Dobite ga na Western in Ogden Ave. 14 minut čez vsako uro; na Pulaski (Crawford) in Ogden Ave. 22 minut čez vsako uro; na Cicero in Ogden Ave. 24 minut čez uro; Cicero in 63rd St. 35 minut čez uro, in iz Arga odpelje 45 minut čez uro. Vprašajte vedno za bus v Willow Springs. Voznina iz Chicaga s tem busom je 35c.

Na pikniku bo igral Pucljev orkester.

Dosedaj so bili ti naši pikniki še vsako leto obilno posejani in nadejamo se tudi letos velike udeležbe. Postrežba bo dobra v vseh ozirih.

Kdor ima baline, ga prosimo, da jih pripelje s seboj. Imeli bomo tudi kegljišče, s kroglo "na špagi". Nagrade pa bodo v gotovini.

Zanašamo se, da kakor so nam šli tukajšnji čitatelji Proletarca na roko na prejšnjih piknikih, nam bodo na uslugo dne 14. junija posebno s tem, da privedejo čimveč gostov.

Odbor.

TO IN ONO

Cleveland, O. — Zadnje čase, se mi zdi, so postali dopisi v Proletarcu bolj redki. Pravega vzroka temu ne morem slediti ali najti. Vem, da so ljudje sedaj zelo zaposleni v vojni industriji in v drugih obratih. A s tem ni rečeno, da naj vsled tega prenehamo pisati v Proletarca. Po mojem mnenju in menda tudi po mnenju drugih delajo dopisi list živahnim: Običaj je, da čitatelji radi pogledajo, če je kak dopis iz njih nasebine. Tudi če z njim ne so- glajajo, čitajo pa ga vendarle. Glavno je, da ni prepirljiv, iz- zivalen, oseen in zdražbarski, pa je dobro. Če pa so dopisi prej omenjenega kova, je boljše, da jih ni.

Mnogi dopisujejo v Prosveto. A je še marsikdo, o katerem je znano, da je dober dopisnik, ki nikamor ali pa le redkokdaj kam pišejo. Na te apeliram, da naj dopisujejo v Proletarca.

Kar se tiče uredniških član- kov in drugega čtiva v Prole- tarcu, posebno pa komentariji, so dobri in povečini na svojem ali prvem mestu. Še nekaj več dopisov, pa bo list popular- nejši.

Nedavno sem obiskal nekaj naročnikov tega lista, kot je moja stara navada. Oglasil sem se pri s. Johnu Gorjancu, ki je prispeval kar dva "copaka" v

podporo listu. Fr. Sumrada, ki je sedaj zelo zaposlen (četudi ni posebno trdnega zdravja), je prispeval v enak namen \$1. In naša štajerska grča Vincenc Salmič je tudi prispeval copak. Sicer goji napram Proletarcu še vedno neko zamero iz prejšnjih časov, pa upam, da se bo to pozabilo. Salmič je zelo do- loven in rad sodeluje in prispe- va kjer more.

Nedavno sem se oglasil pri gostilničarju Franku Hribarju na 1194 E. 71st St. Rekel sem mu, da ker ima vse druge na- predne liste, naj si naroči tudi Proletarca. Ni ugovarjal. Polo- žil je na baro tri "copake" in jaz pa njemu napisal potrdilo. Seveda, med pomenkom sva spila par kozarčkov železne. A le par, nič več! Ker je Frank fin dečko in ni nikakršen stis- kač, ima mnogo prijateljev in s tem veliko gostov. Želim mu še več uspeha v bodoče. Ker je on tudi navdušen lovec, me bo veselilo, če ustrel v prihodnji lovski sezoni čimvečjega roga- ča, čeprav je še dolgo do nje. In pa da bi na lov tekmoval z njim Tone Valentinc. Pa brez zamere, Frank in Tone!

Da, še enega novega naroč- nika sem iztisnil! Bilo je to v brivnici Jožeta Somraka, 16815 Wateloo Rd. Jože je bil nekoč že naročnik in sedaj je spet po- stal. Sva si prijatelja že mnogo let in njegova britev je že ve- likokrat drsala po mojem obra- zu. In se mi je zdelo nič več kot prav vprašati ga, da se na- roči na list, ki ga zastopam. Ta- ko se je zgodilo. Njegovo briv- nico priporočam, ker v nji do- bite dobro poslužbo.

Pa še nekaj o vremenu, da se stare navade ne opusti. Pomlad je prišla zelo zgodaj v te kra- je. Bila je topla in krasna. Vse je vzbrstelo in cvetelo. Nato pa so se praktikarji domislili, da so jo poslali prekmalu in so ustvarili zelo hladne dneve. Z vremenom je pač zmerom ta- ko, da je nekaj dni lepo, po- tem pa se narobe suče in čes- tokrat še veliko škodo povzroči.

Slovenski in drugi petokolon- ci so se zadnje tedne nekako poskrili. Napeto pa čakajo fa- šističnih uspehov. Pa jih ne bo- do dočakali.

Tak element je zelo nevaren lojalnim državljanom in vsi de- želi. Je čudno, kako se sploh morejo dobiti stvori, ki pljuje- jo v lastno skledo.

Mrs. Tomšič v Californiji je torej spet v nesreči. Komaj je okrevala od dolgotrajne bole- zni in začela hoditi čezdalje bolj trdno, pa je na poti v klet padla in se pobila. Z njo in družino sočustvujemo, nji pa želimo, da čimprej ozdravi.

Anton Jankovich.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Iz Sheboygana, Wis., je po- slal Frank Stih 8 naročnin. Pra- vi, da gre za delom v drugi del države. Ko se vrne, bo spet ob- novil agitacijo za Proletarca.

Anten Zornik iz zapadne Pennsylvanije je šel pogledat malo tudi iz domače okolice. Bil je v nekaterih krajih West Virginije, kjer je razpečal pri- lično izvodov našega koledarja in dobil tudi nekaj novih na- ročnikov, nekaj pa obnovlje- nih. Vsega skupaj je v zadnjih par tednih poslal 25 naročnin, naročil še 9 koledarjev in še 100 izvodov Majskega Glasu, katerega je dozdaj naročil 350 izvodov, kar je prilično več kot druga leta. Dobro znamenje.

Iz daljnega Rock Springsa, Wyo., je poslal John Jereb 4 naročnine in naročil 25 izvodov Majskega Glasu. Z naročilom za slednjega je bil pozan radi bolezn, ki ga je mučila. Toda ko hitro je mogel je šel na agi- tacijsko ter zalogo hitro razpe- čal. Frank Grum, ki se tudi rad spominja Proletarca, je dal 50c v tiskovni fond.

Iz Arme, Kansas, je poslal Anten Shular 6 naročnin in na- ročil še 15 izvodov Majskega Glasu.

V domači vasi — Chicagu — sta dobila Chas. Pogorelec 6 in Frank Zaitz 6 1/2 naročnin, med njimi več novih. Joseph Oblak je naročil 15 izvodov Majskega Glasu, Peter Vrhovnik iz Pull- mana 10; poslali smo mu tudi 10 vstopnic za piknik v korist Proletarca in za ruski relief, ki bo 14. junija na Keglovem vrtu v Willow Springsu; 25 vstopnic pa smo poslali Jožetu Kosichu, tajniku društva "Delavec" št. 8 SNPJ, ki nam je obljubil sode- lovanje pri prodaji vstopnic.

V Clevelandu, O., so bili zad- nje tedne aktivni sledeči naši sodruzi: Felix Strumbel je pro- dal 25 izvodov Majskega Glasu, ki jih je bil naročil od tu in zraven je prispeval \$4.50 v ti- skovni fond. "Večni popotnik" Tone Jankovich je prodal vseh 100 izvodov Majskega Glasu, ki jih je bil naročil klub 49 J. S. Z. in menda toliko od kluba št. 27 JSZ, poleg tega jih je še sam naročil 35 izvodov, poslal 26 naročnin, med katerimi je bilo več novih, ter \$2 v tiskovni fond za John Gorjanca. John Krebel je poslal 2 naročnin, Jože Lever pa novice za prodaj- nih 25 Majskih Glasov, 4 na- ročnine ter zraven prispeval 75c v tiskovni fond.

Iz Johnstownskega okrožja v osrednji Penni je naročil Fr. Cvetan še 25 izvodov Majskega Glasu, ter prej 135, torej sku- pno 160 izvodov in zraven po- stal tudi 6 naročnin.

V Milwaukeeju je bil zelo pri- den s prodajo Majskega Glasu Louis Barborich. Prodaj- ga je 135 izvodov, zraven pa poslal tudi 14 naročnin. V ne- kaj dneh namerava iti na agi- tacijsko za Proletarca v Port Washington in Sheboygan. Na- še naročnike in somišljenike

prosimo, da mu gredo pri agi- taciji na roko. Theresa Juvanc je naročila knjižico "Držav- ljanski priročnik" ter poslala 50c v tiskovni fond.

Iz Bartona, O., je poslal John Vitez polno vsoto za pro- dane Majske Glase in zraven prispeval dolar v tiskovni fond.

Iz Detroita je poslal John Zernik novice za oglese v Maj- skem Glasu ter 2 naročnin. Leo Junko je poslal eno naroč- nino.

K. Erznovnik, Red Lodge, Mont., se rad potrudil, kadar more kaj storiti za Proletarca. Poslal je eno naročnino.

Lucis Bartol, Strabane, Pa., tajnik kluba št. 118 JSZ, je po- slal novice za članske znamke ter zraven tudi \$4.05 tiskov- nemu fondu, ki jih je zbral med sodruzi.

Iz železnega okrožja Minne- sote je poslal Maks Martz eno naročnino in pravi, da gre v kratkem spet malo okrog na agitacijo. Naročil je tudi 10 Majskih Glasov.

Iz države Washington sta se oglašila Lucas Debeljak iz Seattle, ki je naročil 12 in Cyril Ermenc iz Enumelawa pa z na- ročilom za 10 izvodov Majske- ga Glasu. Tako tudi severozap- ad ne bo šel kar tako mimo nas, ne da bi šlo nekaj te naše publikacije tja. Oh da, da ne pozabim, 10 izvodov je naročil tudi Joseph Turk iz Cle Eluma. Vse tri poznam osebno iz so "fejst" fantje in zavedni de- lavci.

No, Majski Glas nam je šel hitreje v promet kot sem pri- čakoval. Na roki imamo še ka- kih 50 izvodov. Vsem, ki so ga pomagali razpečavati, kakor tudi onim, ki so nabirali oglase vanj, se upravnštvo iskreno za- hvaljuje. Zdaj, ko je to delo končano, se priporočamo za agi- lnejšo agitacijo v prid Prole- tarca. Vsi, ki ga čitate, nam bo- ste priznali, da zaslužijo širši krog čitateljev in naročnikov kot jih ima. To delo pa moramo opravljati vsi tisti, ki se zave- damo potrebe dobrega in za- nesljivega delavskega lista kot je Proletarec. Naj bo geslo nas vseh: Proletarec z nami v do- brih in hudih časih in mi z njim!

Pomoč ameriškega Rdečega križa

Sovjetski Uniji

Ameriški Rdeči križ je poslal zadnje mesece zdravil, zdrav- niških potrebščin in blaga v vrednosti \$3.500.000. Tako po- ročajo iz urada Rdečega križa v Washingtonu.

"Foreignerji" v Nemčiji

Dva znana ameriška časn- karja od United Press, ki sta se nedavno vrnila iz osiščnih je- tniških kemp, poročata, da dela v Nemčiji letos 2.500.000 de- lavcev iz okupiranih dežel ("prostovoljci") in 1.600.000 vojni ujetnikov.

PIKNIK

v korist

PROLETARCA

in za

RUSKI RELIF

PRIREDI KLUB ŠT. 1 JSZ

V NEDELJO 14. JUNIJA

NA KEGLOVEM VRTU V WILLOW SPRINGSU

(Čitate v tej številki dopis in pa Ovnovo kolono o namenu in pripravi za ta izlet.)

SLOVENSKO-AMERIŠKI DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Priredil Leo Zakrajšek

Priporočamo ga vsem, ki še niso državljan, in onim, ki so že. Vsebuje za oboje bogato informativno gradivo in še posebno pouk za nedržavljanke. Stane 50 centov.

Naročila sprejema:

KNJIGARNA PROLETAREC

2301 South Lawndale Ave.,

CHICAGO, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Prispevki za ruski relief so podpora ranjenecem in beguncem, ne "komunizmu". Ako bi mogla Jugoslavija skupno z Grčijo vztrajati v vojni, bi pošiljali tja iz Amerike na račun prispevkov za jugoslovanski relief potrebščine, kar bi bila podpora bednim ljudem, ne pa režimu. Sicer pa sedaj ni nič kaj na mestu, da bi skupno z reakcijo vpili proti "komunizmu". Zavedati se moramo, da je reakcija demokratični socializem prav tako zoprn kakor "ruski komunizem". Dobro je pri tem vedeti i to, da ameriški toriji sovražno Stalina in Rusijo veliko bolj kakor Hitlerja in njegov tretji rajh. Komunisti v Rusiji in po svetu so si nakopali veliko sovraštva ne le med reakcijo, nego tudi med delavstvom. Ni pa na mestu, da bi sedaj, ko se gre demokraciji in socialnim pravicam za biti ali ne biti, videli samo komunistične zmote, ne pa tudi zmot angloških Chamberlainov, francoske reakcije in ameriških torijev.

George W. Ziller v Westonu, Ill., je postal v dobrem tednu po vseh Zed. državah znana osebnost. Razvil se je v "politika", ki je stremel za postranskimi dohodki in jih dobil. Prodajal je službe delavcem in kontraktorjem. To počne po več tisočih raznih Zillerjev. Tega so vzeli na piko in listi so pisali, da je to velikan, ki vaga 400 funtov. Nato so ga v dveh dneh poročanja "zredili" za nadaljnih 200 funtov, da jih je bilo že 600. Socialisti dobro vedo, da se velika večina demokratičnih in republikanskih političnih peha v javne službe v pohlepu za graftom. Ko so izvoljeni, si mislijo. "Čimveč, tembolje." Včasih se kdo kakemu tekmeču zameri, pa nastane "skandal". A vzroki za graft ostanejo. In največkrat so kaznovane le "male ribe". Kar se Zillerja tiče, so prizadele tudi nekatere unije. Od delavcev je tirjal pristopnine in članarino v njihovem imenu. AFL bo imela še prilično posla, predno bo pomedla vse rake-tirje iz svojih unij.

Hitlerjevi arhitekti, ki rišejo "nov red" v Evropi s krvjo svojih žrtev, so zdržema v smrtni nevarnosti. Silno težko je komu, ki jim streže po življenju, priti v njihno bližino. A včasih se napor komu le posreči. Dva Čeha v Pragi sta nevarno ranila Reinharda Heydricha, ki je bil eden najbolj sadističnih načelnikov nemške teroristične policije, zvana gestapo. Kamor je on prišel delati "mir in red", je

bilo vsemu prebivalstvu jasno, da se bo nekaj glav "zakotalilo po pesku". Poročila o atentatu nanj so bila konfuzna. Iz Berna so trdili, da je bil njegov avto pogman v zrak, šofer in dva spremljevalca ubita, on pa le težko ranjen. Drugo poročilo je pripovedovalo, da sta streljala nanj dva Čeha. Eden je po atentatu pobegnil na biciklju, drugi peš. Iz Berlina namigujejo, da so atentat izvršili parashutniki, ki so se iz kakega angleškega letala spustili na tla in se skrili, da izvrše svoj namen. Ta nemška sugestija ni verjetna. Nemška oblast je razpisala nagrado okrog četrtilijona dolarjev v ameriški vrednosti onemu, ali onim, ki ji izda storilce. Pa ni bilo nič odziva ne prvi, ne drugi, ne tretji in četrti dan. "Naše potrpežljivosti je konec," so rekli v praškem uradu gestapa. Pa so začeli padati talci drug za drugim. V Londonu so izvedeli, da so ustrelili eno česko družino šestih oseb, ki je bila le "osumljena", da "skriva" protinacije. Gestapo je postrelil tudi precej dijakov, profesorjev in uporniških českih delavcev. Českemu narodu je zapretil, da bo Nemčija "protektorat" nad njim ukinila in Česko ter Moravsko pa proglasila za sestavnino del Nemčije. To se pravi, da bo vlada česki narod iztrebila, kakor ugonablja Slovence na Štajerskem, Gorenjskem in Korškem.

Dr. Milan Hodža, Slovak po rodu, ki je bil premier Čehoslovaške pred Hitlerjevim vpadom, se je Čehom, posebno še českim socialistom v Ameriki, jako zameril. Prišel je pred nekaj meseci v Zed. države na predavateljsko turo. Tednik Amerike Delnicke Listy v Clevelandu ga dolži, da služi Habsburgovcem, in da obira česke socialdemokrate, kakor da so oni za tako razpodelitev Evrope kot je on predlagal. Omenjeni list pravi, da so česki socialdemokrati v koncentracijskih kempah, pa ne morejo odgovorjati. Na drugi strani pa je dobil Hodža v Ameriki precej pristavev za idejo ustanovitve federacijske centralno-evropske države. En njegov članek o tem je priobčila tudi revija Nation.

P. Bernard Ambrožič je napisal v Am. Slovenca nekaj člankov, v katerih propagira sklicanje slovenskega katoliškega shoda. Vršil se naj bi ob priliki konvencije KSKJ v Chicagu. Pravi pa, da naj bi bil shod res katoliški, ne pa KLERIKALIZEM. Klerikalizem je

pravilno definiral. Ampak če shod ne bo "klerikalen", čemu naj bo? Ako se bo šlo le za katoličanstvo v verskem pomenu besede, zadostuje pridiga v cerkvi. Kar je bilo dosedaj takozvanih katoliških shodov v Ameriki, so bili vsi klerikalni v najslabšem pomenu besede. Enako v starem kraju. In nič ni verjetno, da bo mogel pater Ambrožič v tem kaj spremeniti. Klerikalizem je jačji kot cerkev. Cerkev mu je le sredstvo v nečerkvene namene (toda ne v proticerkvene).

Mrtvilo "je med nami tako veliko, da bi morali vsak tak pojav (predlog za katoliški shod) pozdraviti," pravi Ambrožič. Smatra, da bi pomagal v prebujanju "iz tega mrtvila". Kritizira slovenske župnije, ki se pretvarjajo v zgolj navadne celice v satovju škofij in izgubljajo slovensko individualnost. Življenje v njih je postalo monotono, ponavljanje evangelijev, hiranje in životarenje. A on želi akcije. Politične ali karšne že. In poudarja: "Naj že pride glas za kako poživljajočo akcijo od katoličanov, od socialistov, magari od komunistov — vsako gibanje je boljše kot to nezno mrtvilo." Čutijo ga torej tudi v katoliških vrstah, ne samo mi. Župnije sicer napredujejo kot župnije, a življenje — aktivnosti v njih so zatonele. So ovite v mrtvilo, kakor bube. Glavno je, da so dohodki in da se tu in tam odžene izpred cerkve nosilce mrtila, ako imajo na prsih regalije SNPJ. Katoliško "prepričanje" je s tem rešeno in dedič pa plačajo za maše in blagoslove.

Slovenski župnik v Leadvillu je imel "fathra" Coughlina rad. Iz njegovega "pisanega polja" je razvidno, da mu je še naklonjen. On dobro ve, da je bil Coughlin lastnik in urednik lista "Social Justice", kar je nekaj časa (Coughlin) sicer tajil, a končno le prevzel vso odgovornost nase in svačeno pozival justični oddelek, da ga naj pozove na zagovor. A župnik v Leadvillu je še 21. maja zapisal, da bi bilo težko dognati, če je bil v struji, "ki se je udeleževala posredno ali neposredno pri tedniku Social Justice, tudi Rev. Coughlin". Pa je bilo čisto dobro dognano. List New Leader, Nation, New Republic in mnogi drugi protifašistični časopisi so pojasnili, čemu "rev." Coughlin ni prišel na zagovor v Washington. Bil je pozvan in uradni justičnega oddelka so imeli nanj pripravljenih precej vprašanj in veliko obtežilnega materiala, ki bi šel v slučaju zaslišanja v ameriški tisk. Pa so visoki cerkveni krogi prosili justičnega tajnika, naj Coughlina ne kliče na zaslišanje, in mu ob enem obljubili, da ga bodo pridržali doma in mu zabičili, naj neha z budalostmi. Generalni pravnik Francis Biddle je v to privolil in tako je zadeva fašističnega "fathra" potlačena. Isti generalni pravnik je par tednov pozneje odredil, da naj se unijaška voditelj Harryja Bridgesa deportira, ker se je dognalo, da je bil komunist. Bridges je bil rojen v Avstraliji, Coughlin v Kanadi. Veliko več kakor kak Bridges je delal in ruvaril zoper sedanjo zvezno administracijo "father" Coughlin. Bil je prežet hitle-rizma v vsakem oziru. Toda "fathru" so ustavili le list, podtalno pa ruje dalje.

Nova Jugoslavija piše: "Hitlerjeva propaganda v Zed. državah je večja in rafinirana. Ko je Nemčija lanskega decembra napovedala vojno tej deželi, so vse očitnejše oblike nacistične propagande — časopisi, turistične knjižice, pamfleti itd. izginili preko noči. Ne pa njihni avtorji. Oni so tik na to poiskali nove načine za sejanje fašističnega strupa in jih na žalost dobili. Čudno, da smo mi — Jugoslavlani — najvolnejše žrtve njihne propagande. Hitlerju gre pred vsem za sejanje nezaupanja med zavez-niki. On ve, da so Jugoslavlani ponosni na Sovjetsko Unijo — nekateri iz pravih, drugi iz napačnih razlogov. Ničesar ni to-

rej bolj enostavno kot poudarjati našim ljudem: Ako je Sovjetska Unija vojna žrtvovatelj v vojni s Hitlerjem stotisoče življenj in nič koliko blaga, kaj dela Anglija? in kaj Zed. države?" Nato list izvajal, kako se je med našim ljudstvom govorilo, da Čehi niso dvignili niti enega stola proti Hitlerju, in da Anglija nikamor ne gane. Pozablja pa na njeno ogromno vlogo, ki jo ima na vseh oceanih, in na žrtve, ki jih je že utrpe-la v tej vojni v življenju in v blagu. Argument Nove Jugoslavije je dober, a vzlic temu jih je mnogo, o katerih se ne bi moglo reči, da jih je zavedla Hitlerjeva propaganda, ki menijo, da zavezniki, predvsem Anglija, v sedanji vojni, ko je Rusija v smrtnem spoprijemu z Nemčijo, premalo store.

V tej številki na 6. strani je članek vojaškega veščaka C. S. Seelyja, ki razpravlja o bitkah na vzhodni fronti. On je eden onih redkih bivših vojni-poveljnikov, ki razume tudi socialna trenja. Nekateri pravijo, da je "sopotnik". Morila, a njegova izvajanja do sedaj so se v večini izkazala pravilna. V članku v tej številki on ne graja Anglije, ker ne prične še ene fronte, da bi olajšala borbo sovjetski armadi. Pravi, da strategija pač vedo, čemu ne store danes tega kar kdo danes zahteva, niti nihče, razen njih ne ve, kaj nameravajo jutri.

Škof v Sombotelju s prekmurškimi Slovenci postopa po madžaronsko in mu je več raznarodovanje naših ljudi kakor pa bogoslužje. Pater Ambrožič smatra, da bi ameriški katoličani na svojem posebnem shodu lahko sprejeli resolucijo proti početju somboteljskega škofa ter jo poslali papežu. V nji bi cerkveno oblast opozorili na nevarnost, ki preti katoličanstvu od početja TAKIH "katoliških" škofov. Težko, da se bi papež zanimal za tak protest. In čemu poslati protest le zoper somboteljskega škofa, ki počne isto, kar dela proti Slovincem goriški nadškof fašist Margotti in druga višja duhovščina na Primorskem že leta in leta?

Milwaško robanjanje

V Prosveti je večni popotnik Jankovich pohvalil "podpisane-ga, češ, tudi Puncer je dober dopisnik. Well, Amerikanec pravi: "There are two kinds of good — good for nothing and good for the cat." V katero linijo spada podpisani? Brate Jankovich, odloči mu mesto! Še bolj, nič se ne muči; mesto mu bodo odkazali čitatelji, kateri ga bodo najbrže porinili v obe kategoriji!

Milwaška Sloga je vendar dobila lastno glasilo in pri vseh bogovih prisegam, da rajši plačam za to glasilo 25 centov mesečno, ako bi tako potreba nanesla — zaenkrat še ni in menda tudi ne bo — kakor pa za Obzor ipocen groš na mesec. Podpisane mu se namreč sanja — in njegove sanje so dosti-krat resnične — da bi glasilo, ki je last Zveze Sloga in pri katerem bi sodelovali dopisniki, katerim je Sloga zares pri srcu, lahko zopet uveljavilo med nami tisto zastopnost in resnično slogo, katera nas je družila nekoč. Veste, v organizacijo — pa najsibo že ta ali ona — se rade usesajo osebne koristi in če je v prid tem osebnim koristim potrebno, da vžgejo ogenj razdora med članstvom, ga bodo le-te vžgale, ker pijavke živ-le tam, kjer se z uspehom uveljavlja geslo: "Divide et impera" — po naše: razdvajaj in vladaj! Milwaška Sloga je ena tistih organizacij, ki so bile započete zato, da pomagajo revni masi v potrebah in nesre-čah; ne pa zato, da pomagajo pijavkam do nasičenja. Na podlagi vsega tega čestitam naši Slogi k pridobitvi lastnega glasila!

Precej časa že dolgujem čitateljem Proletarca par vrstice o kruhoborcih! Well, obljubo bom ob primernem času spol-nil — za enkrat naj se lotim bolj nujne reči — kruhoborci naj še nekoliko počakajo!

Veste, naš milwaški cvet in ponos, Junior All Stars Chorus je imel zelo uspešen koncert in kakor je že v navadi, seveda tudi igro. Igra ni bila le igra, temveč nekaj kar ni mogoče spraviti na oder kar tako iz lepa. Naša mladež nam je pokazala spevoigro, imenovana: "Večer na Slovenskem." Ne bom je opisoval, ker sem bil deloma "kriv", da je prišla na oder; povem vam pa, da se je izrazil westallški Gole takoj po predstavi: "Če še enkrat vidim vas stare na odru, vas bom lastnorčno z odra pometal; danes je mladina pokazala, da zna boljše predstavljati "kranjske" šege in navade, kakor pa vi, ki ste jih preživeli." Tako je rekel Gole in jaz mu pritrdim. No, ja, spevoigra ni zahtevala drugega ko dvanaest solistov in solistin in pa za silo močan zbor kakih 40 pevcev in pevk. Solisti in zbor so rešili njih naloge temeljito, četudi niti eden izmed njih ni imel nad šest-najst let in niti eden izmed njih ni pohajal v slovenske šole. Kljub temu je bila njih slovenščina pravilna in docela razumljiva. Marsikomu še roji po glavi prizor, ki sta ga odigrala Ruth Golob in Rudi Smole, in pa prizori, ki so jih odigrali in odpeli Vera Jaklič, Math Smole, Fannie Radelj in Josephine Vidmar, Matkovičeva hčerka in še več drugih. Lep večer nam je pripravila naša mladina in upam, da nam bo še več takih. Dne 20. junija bo šla naša mladež v Sheboygan. V Fluderni-kovi dvorani bo ponovila spevoigro in dala koncert, ki bo pa boljši in obširnejši, kot je bil v Milwaukeeju. V Sheboyganu namreč nimajo toliko prilike slišati našo pesem, kot pa jo imamo tu pri nas, zato bo pa Junior All Star Chorus dal sheboygančanom več slovenskih pesmi, kakor jih pa privoščim nam Milwaukeečanom.

France Puncer.

Na delo za pomoč Rusiji

V naših listih je že bilo poročano, da se je pred tedni ustanovila v Clevelandu slovenska sekcija Ruske vojne pomoči (Russian War Relief, Inc.), da zbira med Slovenci denarna sredstva za nabavo zdravniških potrebščin za sovjetsko Rusijo, ki tako hrabro odbija napade Hitlerjevih hord. Centrala Ruske vojne pomoči je v New Yorku. Organizacija posluje z odobritvijo zvezne vlade in med njenimi aktivnimi in podpornimi člani so najvplivnejše osebnosti v Ameriki. Ves denar, ki ga nabere, se porabi izključno za nabavo zdravniških instrumentov, zdravil, obve-ze in drugih zdravniških potrebščin, ki so Rusiji v njenem gigantskem boju nujno potrebne. Rusija je tista sila, ki danes zadržuje Hitlerjeve horde, da se ne morejo razširiti preko Male Azije, Afrike in Anglije ter začeti direktno ogražati tudi Amerike. Zato je naša skupna dolžnost, da ji po najboljših močeh pomagamo. S tem ne pomagamo le sebi, to je Ameriki, temveč tudi zavezniški in — jugoslovanski stvari, ki bi postala s porazom Rusije tako rekoč povsem brezupna. Tudi ne smemo pozabiti, da skuša Rusija po svojih najboljših močeh pomagati generalu Draži Mihajloviću in njegovim junaškim četnikom, med katerimi je tudi mnogo Slovencev.

Slovenska sekcija v Clevelandu je v teh kratkih tednih nabrala že nad tisoč dve sto dolarjev. To smatramo za začetek — dober začetek, vendar šele začetek. Naši delavci pridno zbirajo prispevke med našimi ljudmi, pa tudi na društva, klube in druge naše ustanove se obračamo in odziv obeta biti prav časten.

Potrebno pa je, da se ta akcija bolj razmahne tudi po drugih naših naselbinah po Ameriki. Vsak ameriški Slovenec naj prispeva po svoji najboljši moči! Saj ni potrebno, da pošljete svoj prispevek našemu odboru. Pošljite ga predsedniku SNPJ, "Proletarcu", ali komur koli, ki jih sprejema — važno je le to, da prispevate. Slovenci

V ZNAMENJU NAJLEPŠE PLEMITOSTI

Napisal Zvonko A. Novak

Ob zvokih pesmi zvezdaste zastave zasneženo duha ko val morja vzkipi in v srcih množice se tisočglave svobode ogenj ename, vzplameti. Ko zadoni "Naprej, zastava slave", v obeh solze prebride se boli ko v naji hudourniške poplave zlijo v studence dobrodelnosti...

V dobi narodnih taborov je bilo, ko se je slovenski narod v stari domovini znašel ter prvič skupno ramo ob ramo dajal duška svojemu nepremagljivemu kopnenju po narodni neodvisnosti in zlati svobodi, ki so mu jo v potokih krvi in ob kupih padlih slovenskih junakov siloma vzeli roparski in zemlje lačni tuji trinoči.

Z velikimi, skoro bi rekli nadčloveškimi napori pa o-gromnimi gmotnimi in duševni-mi žrtvami so se potem Sloven-ci še vedno pod tujevo peto vztrajno in uspešno ustavljali nemškemu in italijanskemu zatiranju ter v tistih veličastnih prizadevanjih dosegli to, da se morejo kljub svojemu piclemu številu meriti v vseh panogah človeške kulture in omike z vsakim kulturnim narodom na svetu.

Ta žilavi, krepki in sila nadarjeni narodci je sedaj liki domala vsa druga ljudstva po Evropi v kleščah najsurovejšega in najokrutnejšega barbarstva, kar ga še pozna zgodovina človeškega rodu. Na eni strani ga davi nacistična svojat Adolfa Hitlerja, ki si v svoji umski zmedenosti domišlja, da je drugi Napoleon, a se pri tem strahovito moti. Napoleon je bil sin velike francoske revolucije, on pa je le izrodek nemške nadutosti. Na drugi strani je slovensko ljudstvo prepušče-no na milost in nemilost makaronski sodrgi Benita Mussolini-ja, ki je v svoji trapasti mega-lomaniji hotel igrati vlogo velikega rimskega državnika in vojskovodje Julija Cezarja, a se je revež pospel le do tega, da sme zdaj pa zdaj razbojniku Hitlerju prah s čevljev brisati.

Tako zavrženim in malopridnim tolovajem je dala nemila usoda sedaj slovensko ljudstvo v pest, da ga po zverinsko trpinčijo in mučijo, streljajo in obešajo, oskrunjuje in podijo s prekrasne slovenske zemlje, ki so jo slovenski ljudje tako pridno obdelovali in tako goreče ljubili že stoletja in stoletja.

Prej omenjeni narodni tabo-ri so vzbudili v slovenskem narodu narodno zavest, ki je po-tem dala toliko dobrega, koristnega in lepega Slovincem sa-mim in vsemu človeštvu v prid. Kulturne in znanstvene za-sluge slovenskega ljudstva so velike. Zato bi bila težka tudi izguba, če bi ga zatrli in ugo-nobili Hitlerjevi in Mussolini-jevi rablji sedaj ali pa pozneje morebiti tisti, ki bodo po tem strašnem klanju in pokončava-nju postavljali deželne mejni-ke.

Slovenski narod nam v svo-jem groznem trpljenju in naj-hujši nesreči, ki ga je še kdaj smo bili v tem pogledu doslej daleč za drugimi narodnostmi v Ameriki in čas je, da jih skušamo doiti. V Clevelandu lahko pošljete prispevke naravnost na naslov: Slovene Section Russian War Relief, 6409 St. Clair ave., ali jih pa izročite tajniku Slov. narodnega doma, Mr. Johnu Tavčarju.

Pomagajmo junaški Rusiji v njenem in našem lastnem boju! Ivan Jontez, tajnik.

zadela, obupno kliče: "Pomaga-jte, bratje in sestre, ki ste še tako srečni, da živite pod za-ščito največje demokracije na svetu!" In kakor so bili njemu potrebni tisti narodni tabo-ri za pobudo narodne zavesti tedaj tako so nujni nam svobodnim ameriškim Slovencem sedaj, če mislimo pomagati svojemu na-rodu v Sloveniji, da ne zgine z zemeljskega površja za zme-rom.

Čikaška slovenska naselbina se prav dobro zaveda vsega tega, pa je zato imela tu v Chi-cagu dne 24. maja popoldne v Ameriški česki dvorani na 1438 W. 18th St. tak narodni tabor ter z njim v znamenju najlep-še človeške plemitosti in us-miljenosti podala mogočno ma-nifestacijo slovenske vzajem-nosti in tople ljubezni do svo-jega trpečega rodu, ki tako gro-zno krvavi pod nacistično in fašistično strahovlado.

Več kakor tisoč naših dobrih ljudi je prihitelo na ta naš na-rodni tabor z namenom, da po-magajo vsak po svojih močeh svojemu ubogemu narodu v stari domovini, in zdelo se mi je, kakor bi bila vsa ta tisoč-glava množica ena sama velika dobrota, kakor bi bila cela po-strana dvorana v parterju in na balkonu v obsevu zlatne do-brodčnosti in plemenite ljuba-vi do pogaženega naroda.

Čikaška podružnica sloven-škega oddelka pri Jugoslovans-kem pomožnem odboru je pri-pravila za to priliko prav pe-ster in zanimiv program. V njem so poleg posameznih pev-skih moči sodelovali vsi naši zbori.

Mešani pevski zbor "Adrija" je zapel poleg drugih pesmi najprej ameriško narodno him-no "The Star Spangled Ban-ner", ki jo je z njim stoje pela cela hiša, in potem pa še "Na-prej, zastava slave". To je ob-činstvo poslušalo tudi stoje, ker je jugoslovanska narodna him-na.

Za "Adrijo" je Tomaž Cuka-le, oblečen v gorenski narod-no nošo, prav izvrstno deklamir-lasno krasno Gregorčičevo pesem "Bodočnost Slovanov" ter s to deklamacijo napravil mogočen vtis na občinstvo.

Korenčanovi sestri sta nasto-pili v slovenski narodni noši ter nam srčkano zapeli več sloven-skih narodnih popevk.

Nastop novega pevskega zbo-ra "Slovenske ženske zveze" se je prav dobro obnesel in po u-branem petju soditi, da ima to pevsko društvo izvrstno in skr-bno učiteljico.

Udovičev Edvard je v narod-ni noši s svojim ljubkim glasom in popevkami, ki jih tako lepo zapoje, na mah priklenil vsa naša srca nase.

Moški pevski zbor "France Prešeren" je brezhibno zapel vse tri pesmi. Posebno dober je bil v "Jadranskem morju" in navzoči so mu to priznali z bur-nim ploskanjem.

Moji punčki Majda in Kse-nija sta dobro rešili vsaka svo-jo nalogo v tem nastopu. Maj-da je imela mehek in čist glas v ariji Puccinijeve opere "Ma-dame Butterfly" in v Zornanovi pesmi "Oj, večer je že" je poleg pravilnih not pokazala tudi to, da lahko tudi tu rojena Slovenka pravilno izgovarja slovenske besede. Ksenija jo je imenitno spremljala na klavir, čeprav ji je pedal malo naga-jal.

Naša "Sava" je nam zapela (Nadaljevanje na 5. strani)

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUSTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUSTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZA LICNE TSKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNTE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI
XXVII.

Dediščina, ki so jo zapustili Ottenburgi, je bila ogromna. Stela je celo vrsto cvetočih mest, trgov in gradov z razsežnimi zemljišči. Vse to bogastvo je pripadalo celjskim grofov in v poznem srednjem veku ni bilo vladarske rodbine, ki bi se v kratkem času pospela do tolikane veljave, kakor se je celjska. Vpliv celjskih grofov se je raztezal daleč preko domače zemlje v jugoslovanske dežele. Imeli so odlično besedo pri vseh važnejših dogodkih svoje dobe in ometala se jim je celo kraljeva krona. Iz poročil starih letopisov, narodnih pesmi in pripovedk lahko posnamemo, kolikšnega pomena je bil celjski rod za svoje čase.

Celjski grofje se pojavijo v zgodovini najprej kot plemiči Sovneški. Ime 'Sovne' je slovensko in ima isti pomen kakor Savinja, ki je zaznamovala reko in pokrajino na obeh njenih bregovih. Po kraju je tudi grad dobil ime Sovnek (Savinjek). Dvignil se je južnozapadno od Braslovca na solnčni strani pogorja, ki nosi ime Dobrovlje. Ni bil poseben velik in komaj mu je bil rodni grad mogočnih celjskih grofov.

Sovneški rod izvira menda iz rodbine grofov Plajenskih, ki so bili mejni grofje v savinjski pokrajini. Privikrat se pojavijo v zgodovini okoli l. 1120., ko se imenuje Gebhard Sovneški kot priča v neki darilni listini šentpavelskega samostana. To so bili bojeviti in podjetni ljudje, ki so z vso strastjo hlepli po slavi, politični moči in velikem dobičku. To vse so lastnosti, ki se še posebno izrazito kažejo pri zadnjih potomcih celjskega rodu.

L. 1341. je cesar Ludvik v Monakovem na priporočilo deželne vojvode Albrehta II. povzdignil Friderika s Sovneka v grofovski stan ter mu dodal še ime grofa Celjskega.

Starodavno Celje je bilo že v starorimskih časih cvetoča naselbina ter postalo celo glavno mesto noriške pokrajine. Toda zamrlo je v valovih ljudskega preseljevanja in šele s celjskimi grofi iznova oživel.

Srednjeveško Celje se prvič omenjuje l. 824. Kraj je bil takas samo še majhna vas. Ko je cesar Oton I. ustvaril l. 955. Veliko Karantanijo in so bile pokrajine ob Savinji in Savi združene v 'Savinjsko marko', je postal Celjski grad sedež mejnih grofov. Pod vovbrškimi grofi se je Celje razvilo v trg. Imelo je svojo sodnika in je bilo že tudi deloma zavarovano. Vitez Grasel je okoli leta 1200. sezidal na kraju, ki je nekdanja rimska trdnjava in stoji sedaj vojašnica, močen stolp z rovom in okopom, a trg sam je pa bil še brez obrambe.

V takem stanju je prišlo Celje v celjskim grofov v posest. Friderik je obdal trg z okopom in rovom ter prestavil svoj sedež v stari Celjski grad in utrjeno postojlo, ki se je držalo Grasllovega stolpa (Spodnji grad). Grofovi uradniki, dvorniki in vojaki so se nastanili v mestu, ki je sedaj postalo središče celjske grofije, in prebivalstvo se je kar vidno množilo. Novo življenje je začelo klti na starodavnem kraju.

Med tem ko je zvezda celjske slave vedno bolj žarela, je bilo rodbinski življenje mogočih celjskih grofov sila viharo in žalostno. Družinskih sporov

in razprtij je bilo nič koliko med njimi. Največ zgledevanja pa je po svetu vzbudila žalostna usoda Friderikove žene Elizabete in Veronike Desniške.

Najstarejši sin grofa Hermana, ki mu je bilo ime Friderik, se je l. 1405. poročil z Elizabeto, edino hčerjo kneza Štefana Frankopana. Za doto mu je prinesla nekaj hrvaške zemlje, in sicer polovico otoka Krka pa gradove Trsat, Bakar in Bribir v Vinodolu. Friderikov oče Herman pa je odstopil mlademu paru za užitek gradove Staničnjak in Samobor v Slavoniji, Krško, Kostanjevico, Novo mesto in Mehovo na Kranjskem. Mlada zakonca sta redno bivala na Krškem gradu. Krško mesto se ima Frideriku zahvaliti za svoj početek in razvoj.

Nekaj let je živel Friderik s svojo ženo v srečnem zakoncu ter imel z njo sina Ulrika. Okoli l. 1412. pa se je hudo sprl z Elizabeto ter bil skoro deset let ločen od nje. Vsi tedanji viri enoglasno trdijo, da se je grof zagledal v neko Veroniko iz viteške rodbine Desnišev in da je bilo to znanje krivo tiste družinske razprtije, ki je prinesla Elizabeti tragično smrt. Kakor trdi mnogo poročil, jo je Friderik v gradu Krapini ponotičil, ko sta bila v spalnici, na postelji z nožem zaklal, ker bi bil rad vzel neko Veroniko za ženo. Ali čeprav je ves tedanji svet govoril o tem umoru, ni morila nihče pozval na odgovor. Okoli l. 1424. se je proti volji svojega očeta skrivaj poročil z Veroniko, kateri je svet očital, češ, da je hote ali nehoti ona kriva smrti prve Friderikove žene. Pa tudi oče Herman se je razsrdil na sina ter ga dal zapreti v gornji Celjski grad. Ze je v svoji jezi hotel odtegniti Frideriku vsa posestva in vse pravice ter jih dati svojemu drugemu sinu Hermanu II. Toda ta se je ponesrečil pri Ravoljci. Padel je s konja in umrl.

Čim več skrbi so napravljale homatije celjske rodbine Hermanu, tem strastnejše je sovražil Veroniko Desniško, ki je po njegovem mnenju povzročila vse zlo. Friderik je zadnja leta preživel z njo na gradu, ki ga je bil sam sezidal blizu Kočevja in ki se je po njem imenoval Friderikštajn (Friderikov grad). Herman je poskušal dobiti Veroniko v pest, pa je poslal svoje biriče na Kočevsko, da jo ujamajo in pritrirajo v Celje. Veronika mu je to pot ubežala ter se nato v spremstvu nekaterih služabnikov potikala po raznih krajih in skrivala pred svojim tatom po gozdovih. Naposled jo zalotijo Hermanovi biriči v Vurpergu pri Ptuj. Najprej jo zapro v grad Ostrovec. Ali po ukazu razkačenega Hermana ji je bila pripravljena strašnejša usoda. Imela je umreti kot čarovnica na grmadi.

Postavili so je pred celjsko mestno sodišče ter obdolžili, da je mladega grofa omamila s čarovnijami. Njen zagovornik je pa prepričal sodnike, da je popolnoma nedolžna. Toda mogočni grof je pa na vsak način hotel njeno smrt. Dal jo je zapreti najprej v Ostrovec, kjer je ostala nekaj časa brez hrane. Ko je bila od lakote in žeje že napol mrtva, pošlje k njej dva viteza, da sta jo utopila v ribniku pod gradom dne 18. oktobra l. 1428.

Ako s Proletarcom soglašate, izrecite mu priznanje s pridobitvijo novega naročnika.

Ameriški vojaki v Corregidorju na Filipinskih otokih so se najdalj upirali japonski premoči. Gornje je skupina ameriških vojakov v utrdbi. Vojak na desni je ob strojni puški.

NACRTI ZA UREDBO SVETA PO ZMAGI ENE ALI DRUGE SILE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nih naporov in angleškega ljudstva.

Za skupno delavsko akcijo

Se predno se je pričela konvencija angleške delavske stranke, ki je bila končana zadnje dni maja, je prišel v Zed. države predsednik zveze angleških strokovnih unij Walter Citrine, z nalogom, da pridobi unije AFL in CIO za skupno akcijo z angleškimi in ruskimi unijami. Namen te zveze naj bi bil uskladiti napore organiziranega delavstva teh treh držav, da se vojno s skupnimi močmi čimprej konča s porazom fašizma, in da po vojni delavstvo teh treh in drugih dežel nastopi enotno, s svojim programom, za ekonomsko in politično rekonstrukcijo sveta na temelju mednarodnega socializma. V prejšnji vojni je delavstvo vlad svoje razdvojenosti bilo na mirovni konferenci brez odločujočega vpliva. Delavstvo omenjenih treh držav pa ima moč, če hoče nastopiti enotno, za enoten program, da se taka tragedija za delovno ljudstvo več ne ponovi.

Tudi Japonska ima načrt

Skoro čisto zase vodi svojo vojno politiko Japonska. Čeprav v zvezi z Nemčijo in Italijo, pozna ona le svoje ambicije in interese. Kot Hitler, Mussolini in Laval, objavlja tudi ona svojebo in nov red. S svojo propagando v tistih azijskih deželah, ki jih je imela ali jih še ima pod oblastjo Anglija, uspeva skoro prav tako kakor je prve tedne s svojo armado in mornarico. Obljubovala jim je osvoboditev izpod Anglije, ni pa jim poudarjala, da jih hoče japonski imperializem v svojo malho. Anglija ni imela v Aziji skoro nikake efektivne propagande, njen imperializem je ljudstvu presedel, in tako je bila med domačini skoro brez zaslonbe, ko se je pričela japonska invazija. Če bi Anglija priznala, da je starega imperializma konec in obljubila narodom v kolonijah svobodo v okviru sodelovanja z Veliko Britanijo, bi s tem veliko dosegla.

Kaj pa USSR?

Sovjetska Unija še nima skupnega povojnega programa za ureditev sveta z zaveznicami, in ako ga ima, ga javno še ni oz-

nanila. V Moskvi je bil zadnji zimo na posvetovanjih angleški minister znanjih zadev Anthony Eden, in ob povratku poročal vladi v Londonu, da je dosegel z vlado v Moskvi popolno soglasje v vojni smotri za poraz osi. Tudi to je namignil, da Rusija sama nima teritorialnih zahtev, in da se ne kani vmešavati v zadeve drugih dežel. Kapitalizem in nihče drugi tega ne verjame. V interesu gospodarskega sistema Sovjetske Unije je, da dobe sličnega tudi druge dežele.

Program zamejnih vlad

Kar se zamejnih vlad tiče, imajo le eno temeljno željo: Zmago zaveznikov in pa povratek v svoja glavna mesta ter poslovanje dalje "po starem". Le kar je v teh vladah socialnih arhitektov, so za tak nov red, kot ga hoče angleška delavska stranka.

Glede programa v atlantskem čarterju, ki sta ga razglasila Roosevelt in Churchill, so mnogi liberalni in delavski elementi tu in drugod mnenja, da so besede v njemu mikavne, a ne obetajo nobene spremembe na bolje, razen poraz osi. Woodrow Wilson je imel vse bolj določen program in imeti ga bodo morali tudi zavezniki bolj jasno začetnega, s pogledom v bodočnost, ne s povratkom v prošlost, ako hočemo biti kos nacizmu ne le na bojiščih nego tudi v propagandi.

V ZNAMENJU NAJLEPSE PLEMENITOSTI

(Nadaljevanje s 4. strani.)

Sattnerjevo "Naše gore" in Fleisermanov "Triglav". Obe pesmi sta bili občinstvu prav všeč. Tu rojena Slovenka Ana Beniger je tudi to pot pokazala v ariji iz Massenietove opere "Herodiade", v Zormanovi "Dekle na vrtu" in drugih slovenskih popevkah, ki jih je morala peti še v nameček, da se bolj in bolj bliža vratom hrama ameriške opere. Na klavir jo je spremljala naša znana glasbena mojstrinja Jasna Bjankini.

Vmes so nastopali govorniki. Najprej je Leo Jurjovec, st., kot blaginjski Slovenske pomožne organizacije pozdravil navzoče občinstvo ter se mu iskreno zahvalil za sijajno deležbo. Z mislijo na strašne razmere, ki vladajo sedaj v nesrečni Sloveniji, je razpletal svoj prisrčni govor, pozval v njem Slovence v Chicago in širom po Ameriki, naj priskočijo stari domovini v njeni najhujši sili na pomoč, ter ga zaključil s sledečimi besedami: "Živel slovenski narod! Živela njegova pravica in svoboda!"

Njegove tople besede so segle poslušalcu globoko v srce. Čikaškega župana Kellyja je zastopal mestni sodnik Tremko, ki je poljskega pokolenja. Govoril je v angleščini in nekoliko tudi v poljščini, s čimer se je še posebno prikupil poslušalstvu.

Ker sta bila med navzočimi

občinstvom tudi tukajšnji jugoslovanski generalni konzul Peter Cabrić in univerzitetni profesor John Zvetina, ki je hrvaškega pokolenja, sta prišla na naše povabilo tudi na oder ter izpregovorila vsak nekaj prav prisrčnih besed, prvi v srbsčini, drugi pa v angleščini.

Kot predsednik slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora je bil Vincent Calkin glavni govornik te tako sijajno uspele prireditve. V svojem dobro zamišljenem govoru je povedal marsikaj zanimivega o strašnih razmerah v Sloveniji. Opiraje se na ta žalostna dejstva je pravilno sklepal, da je skupno pomožno in politično delovanje med ameriški Slovenci nujno potrebno. Naša pomoč se ne sme cepiti, če hočemo, da bo izdatna, je dejal govornik ter nas opozoril, naj ne poslušamo tistih, ki skušajo na ta ali oni način ovirati to nesebično delovanje. Mržnja radi razlik v naših političnih ali verskih nazorih naj zgine iz naše srede v teh tako potrebnih prizadevanjih. Posebno poudarjanje prostovoljnih prispevkov za duhovnike in nune napravlja zmedo in povzroča malomarnost med našimi ljudmi; saj stremi naše gibanje za tem, da bodo deležni naše pomoči vsi, ki so je potrebni, pa naj bodo to že delavci, kmetje, učitelji, profesorji, pisatelji, pesniki in drugi intelektualci, duhovniki ali nune. Naš narod zaupa milijone dolarjev odboru naših bratskih podpornih organizacij. Zato more zanpiti tudi denar za v pomožni sklad, ker sestaja glavni odbor pomožne organizacije iz samih takih ljudi, ki so glavni odborniki podpornih ustanov, je dejal Calkin. Končno je nas še pozval, naj podpiramo njegov pomožni odbor tudi v njegovih političnih prizadevanjih, ki so namenjena nesrečni Sloveniji v pomoč.

Calkinjev govor je bil najdaljši, a vseeno pa jako zanimiv in prepričevalen. Ljudje so ga radi poslušali.

Leo Jurpovec, st., je vodil program te naše skupne prireditve, ki je bila sijajen uspeh v

moralnem in gmotnem oziru. Bila je krasen dokaz naše vzajemnosti in veličasten primer slovenske plemenitosti. Med programom in zabavo je vladal popoln red. Postrežba je bila točna, ker je podružnični odbor lahko dobil vse potrebne delavske moči pri članstvu naših društev.

Hiša je bila polna. Ljudje so bili radodarni rok in pomožni sklad slovenskega oddelka se bo povečal bržkone najmanj za en tisočak. Čikaška naselbina se je imenitno odrezala. Čast ji in hvala lepa vsem tistim, ki so na ta ali oni način sodelovali. In takih je bilo to pot zelo, zelo dosti.

John Gottlieb poroča

Chicago, Ill. — Naš dobrodelni koncert v prid Jugoslovanskemu pomožnemu odboru, Slovenska sekcija, je minul. Izpadel je dobro, a o finančnem uspehu danes še ne morem poročati, ker še nisem prejel vseh obračunov in vsot za vstopnice. Prosim vsa društva in posameznike, da takoj pošljejo denar ali pa vrnejo vstopnice, da bodo imeli nadzorniki pred sabo, ko začno s pregledovanjem, točne račune. Jaz hočem dati čist račun za vsak cent in za vsako vstopnico, zatoorej upam, da boste vsi sodelovali. Najlepša hvala že v naprej.

Kot tajnik je moja dolžnost, da se najlepše zahvalim za vsako pomoč in sodelovanje. Kako so nekateri delali in se trudili, je občudovanja vredno.

Na veselici so nekateri sgestrali, da bi se pobirali prostovoljni prispevki. Mrs. Novak je nabrala malo vsoto in končno se je to opustilo, kajti odbor je sklenil, da se to na veselici opusti, ampak vsak naj prostovoljno daruje po veselici. Vred tega je kampanja prostovoljnih prispevkov odprta in Mrs. Frances Sardach mi je danes, ko to pišem, prinesla \$3, čeravno je ona pred veselico pridno nabirala Well Wishers in prodajala vstopnice, na veselici pa delala. Njo si vzemite za vzgled in darujte vsak po svoji moči, posebno tista društva in tisti posamezniki, ki do sedaj

niste nič storili, ali pa se jim ni bilo mogoče udeležiti.

Imena darovalcev z označenim vsoto bodo od časa do časa priobčena v slovenskih časopisih.

Končno prosim oprostjenja, ako se je urinila kakšna pomoč v spominski knjigi, kajti čudež bi bil, da bi ne bilo nobene pomoči pri tako velikem delu in pa vsled velike zaposlenosti v moji trgovini. Prosim da vsak, ki ne vidi svojega imena v knjigi, to meni sporoči in objavljeno bo v listih, in pa vse pomote se bodo mimografirale in priložile v spominske knjige, katere se bodo shranile za poznejše informacije in za poslati v stari kraj. Nekaj teh knjig se še lahko razdeli in kdor jo želi imeti, naj pride ponjo.

Za krajevni odbor št. 8, JPO SS, John Gottlieb, tajnik.

Imena darovalcev z označenim vsoto bodo od časa do časa priobčena v slovenskih časopisih.

Končno prosim oprostjenja, ako se je urinila kakšna pomoč v spominski knjigi, kajti čudež bi bil, da bi ne bilo nobene pomoči pri tako velikem delu in pa vsled velike zaposlenosti v moji trgovini. Prosim da vsak, ki ne vidi svojega imena v knjigi, to meni sporoči in objavljeno bo v listih, in pa vse pomote se bodo mimografirale in priložile v spominske knjige, katere se bodo shranile za poznejše informacije in za poslati v stari kraj. Nekaj teh knjig se še lahko razdeli in kdor jo želi imeti, naj pride ponjo.

Za krajevni odbor št. 8, JPO SS, John Gottlieb, tajnik.

LISTNICA UREDNISTVA

Zaradi par dolgih poročil in člankov ni dobilo prostora kakih pet dopisov, med njimi dopis Antona Tomšiča iz Californije, daljši dopis iz Clevelanda, ki ga je poslal "V.", poročilo iz Barbertona in So. Chicago in pa članek dr. Borisa Furlana. Skrbeli bomo, da pride vse to v prihodnje številko.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

JUNIJ

CHICAGO, ILL. — Pikičnik v korist Proletarca in za ruski relif v nedeljo 14. junija pri Ant. Kegli v Willow Springs.

CLEVELAND, O. — Pikičnik kluba št. 27 JSZ in pevkega zbora "Zarje" v nedeljo 21. junija na izletniških prostorih Federacije SNPJ.

BARTON, O. — Konferenca društev in klubov Prosvetne matice v nedeljo 28. junija ob 10. dop. na Joe Škofovi farmi.

NOVEMBER

CHICAGO, ILL. — Koncert Save v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ.

Listen to

PALANDECH'S RADIO BROADCAST

Featuring a Program of YUGOSLAV FOLK MUSIC Every Saturday, 1 to 2 P.M. STATION WHIP 1520 kilocycles (Top of the Dial)

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 26-361

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

J. N. ROGELI GENERAL INSURANCE

6208 Schade Ave. Cleveland, O.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicago od 9. do 10. ure dopoldne, postaje WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchav

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call Austin 5700

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

How Long Must Labor Stand Abuse?

No one to my knowledge has as yet accused any responsible leader of American labor of having an "understanding" with Hitler's so-called Labor front. Nor have any American labor men ever had patent or pooling arrangements with Mussolini's Labor Guilds. In fact, when representatives of fascist stooge union tried to horn in on sessions of the International Labor Office in the League of Nations, American and other free union leaders forced them to clear out. American labor men said that those who enslave labor, those who despoil freedom are not fit to associate with people who cherish freedom and respect the dignity of mankind.

But the representatives of big business were not so squeamish. Standard Oil, DuPont, Alcoa, General Electric and General Motors each had their patent and pooling and cartel arrangements with our avowed enemies. And these pools and patents and business arrangements were so strong and binding that Hitler was able to hamper our defense production at a time when the nation was straining every effort to increase production. Hitler was able to deprive us of rubber and the facilities for making rubber; was able to limit the production of the most essential metals and chemicals because certain business men, knowing that Hitler was our deadly enemy, still entered into compacts with his agents.

Business is business, they said. They wanted to be in a position to control markets and maintain their monopolies after the war was over. In the meanwhile, they wanted to continue doing business as usual. Yes, business as usual, even with the enemy who had vowed to destroy America.

John D. Rockefeller is an estimable gentleman. So are the Mellons, the DuPonts and the Morgans. They are all, all honorable gentlemen. They would resent any reflection on the purity of their motives or the depth of their patriotism. Yet it was their companies which entered into arrangements and compacts with the enemy and not we. It was the Rockefellers, the Mellons, the DuPonts and the Morgans who amassed profits by dealings with the enemy and not William Green or Philip Murray or anyone else in labor's house.

With all that, it is labor that is being constantly hectored and lectured and preached at. It is labor that is being made the whipping boy for any lag in production. It is labor against whom the representatives and sponsors of big business are sniping with restrictive legislation. It is labor whom the brass hats in the Army and Navy try to knife, and it is labor against whom the powerful newspapers and magazines rail. It is labor always whom radio commentators and newspaper columnists vilify and persecute. — Max Zaritsky, president, United Hatters, Cap and Millinery Workers International Union.

Hay Exposes Strike-Loss Propaganda

Speaking before a "Victory Conference" in Wisconsin, Judge Charles M. Hay of St. Louis, a great orator and a great lawyer, made this colorful statement concerning the effect of strikes on war production:

"I charge that if the record had been kept of the workers in defense industries, minute by minute, it would be found that more man-hours had been lost in eating lunch or, perhaps, by taking time out to blow their noses—certainly, to receive treatment for common colds—than had been lost through strikes."

"One of the highly publicized charges is that 2,000,000 man-hours of labor were lost through strikes in the month of February. Let's see how big that charge is."

"During that period there were 7,500,000 persons employed in war industries. If each of these took one-half off for lunch each day, there would be 3,750,000 man-hours lost—not for the month, but for each day."

"If each employee took time out for as much as one minute to blow his nose, then in 30 days our war effort would lose over 3,000,000 man-hours."

"Now, I am not saying all this to protest against eating lunch, going to the drinking fountain or blowing your nose. I give you these facts to make crystal clear the unmitigated outrages that are being perpetrated upon public sentiment in this country by attempts to magnify the loss of time through strikes."—Labor.

REFLECTIONS

By the Editor of the Reading Labor Advocate

I am thinking right now about "national unity," for the better attainment of which our president has freed Earl Browder, American Communist Party leader, before the end of a prison sentence for perjury, etc. My New York comrades of the Social Democratic Federation don't like the reason the president gave for his action and they have boldly stated their objection. "In a democratic country there can be no sincere agreement between the advocates of dictatorship and the supporters of democracy," they say.

And I agree with my New York comrades on that point.

I assume that the New Yorkers went as far in their consideration of such things as "unity" and "sincerity" and "democracy" and "dictatorship" as they wanted to go in their protest. I take it that their one purpose at that moment was to establish the proper relationship between democratic Socialists and communists, and I don't blame them for not spreading their shot.

However, there is considerably more to this business of unity and dictatorship and democracy than can be written into a denunciation of communists.

Since national unity is urged as a prime requisite in the present war effort, it is well to understand that unity is by no means a theory. Unity must be a fact or it simply doesn't exist. And the peculiar thing about facts is that they come into being only as a result of conditions necessary to produce them and live only so long as the proper conditions for their existence are preserved.

I think, therefore, that everybody who desires unity, from President Roosevelt clear down the line to us social democrats, ought to understand that unity, like disunity, is a result. And I also think it is up to us social democrats to leave nothing unsaid that will reveal those causes

that are making national unity a vain hope.

Communists destroy unity. We know that now and have sounded the warning.

But so do capitalists!

Real democrats can't make common cause with any advocate of dictatorship. That's true. But the economic dictatorship under which we have lived and still are living is not the condition under which unity can become a real and vital fact.

Shoot every communist in the world, if you will, and we'll still not be a unified people so long as the means of life are owned by a part of the people and so long as the majority must pay tribute to owners for the privilege of working and living.

We are fooling ourselves and other people if we act as though unity AND democracy were possible in any other environment than that of real common interest. And common interest just can't exist so long as there are classes and groups who are privileged above their fellow men.

When a slave make common cause with his master an arrangement is effected that is temporary at best. Moreover, such an arrangement is lacking in either real unity or real democracy.

Nazi Germany is the most outstanding example of what such unity can do to democracy.

Here in our own United States the growth and division of labor unions, the presence of sharecroppers and billionnaires, the regimenting of workers in the service of private economic dictators who, despite the crisis of war, still are able to legally take what workers produce, shows what a capitalist democracy does to unity.

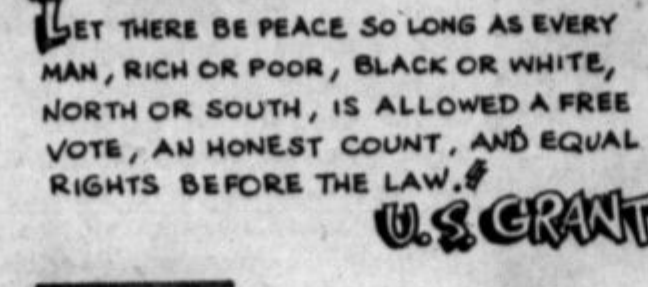
No, unity is not possible until we do much more than crush communism. First we must have the program of economic democracy for which Socialists are striving.

Nor would I, for one, accept unity otherwise. For so long as there are masters and slaves and exploiters and workers, so long will unity be a bad thing. For in a class society unity is possible only when men cease to resist injustice.

THE MARCH OF LABOR

IN 1937 76% OF THE DIVIDENDS REPORTED BY INDIVIDUALS IN THEIR INCOME TAX RETURNS WAS RECEIVED BY .3% OF THE POPULATION.

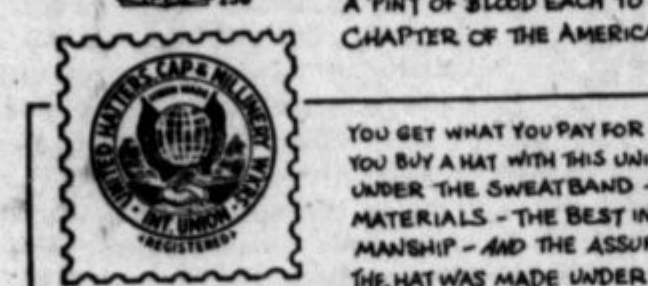

LET THERE BE PEACE SO LONG AS EVERY MAN, RICH OR POOR, BLACK OR WHITE, NORTH OR SOUTH, IS ALLOWED A FREE VOTE, AN HONEST COUNT, AND EQUAL RIGHTS BEFORE THE LAW.

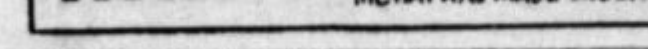
U.S. GRANT

THE 1,000 MEMBERS OF LOCAL 636, B.R.O. OF TEAMSTERS, A.F.L., HAVE OFFERED TO DONATE A PINT OF BLOOD EACH TO THE PITTSBURGH CHAPTER OF THE AMERICAN RED CROSS.

YOU GET WHAT YOU PAY FOR WHEN YOU BUY A HAT WITH THIS UNION LABEL UNDER THE SWEATBAND—NEW MATERIALS—THE BEST IN WORKMANSHIP—AND THE ASSURANCE THAT THE HAT WAS MADE UNDER FAIR STANDARDS.

International Action

American labor's desire to cooperate closely with labor in other countries, and its appreciation that there must be the utmost solidarity between the people of all the United Nations to assure victory, was demonstrated repeatedly at the United Steelworkers' convention.

President Philip Murray told of the visit of Sir Walter Citrine of the British Trades Union Congress to establish closer ties between American labor and the unions of the other United Nations. He indicated that the British labor leader would meet shortly with the officers of the CIO on this subject.

Murray expressed the desire of CIO to join with other trade union movements "to prepare together our joint program in about the same fashion that the United Nations prepared and designed their joint war program."

Besides reaffirming CIO pledges of complete cooperation and aid to the people of China, the Soviet Union, British and other American allies, the Steelworkers' convention adopted a resolution on international labor unity, which read in part as follows:

"The organized trade union movements of the world can strengthen the unity within and among the United Nations through greater cooperation with each other in accordance with the experience of the united action which has already been achieved between the British and Soviet Union trade unions."

The Steelworkers therefor called upon the CIO "to take steps toward securing closer cooperation and unity of action between the organized workers of America, including the AFL and the Railroad Brotherhoods and the trade unions of the United Nations, including the Latin American nations, to the end that a united world labor movement may be the basis for winning the war against the Axis and securing a peace which will establish for all the people freedom of speech and assembly, freedom of religion, freedom from fear, and freedom from want."—The CIO News.

"Who's Going to Be Boss?"

Sure, we're going to win this war. That's not the point. And we don't profess to know whether it is going to be over this year, as some claim, or is going to drag itself out for a decade as others insist.

But the United States and its Allies will win the war. But after the war is over, who is going to be boss?

That's a question on which we believe every liberal and progressive should give serious consideration. It is a question which will be just as important as the terms of the final peace settlement.

Are the same men, the clique, the same mental outlook which for six years permitted that evil thing called fascism to breed and spawn its kind over the face of the earth, and yet never made a move to stamp it out, are they going to run the world when peace comes?

The crimes of Hitler are great. But the stupidity or cupidity of those who had it in their hands from 1933 on to halt the spread of Fascism and yet did nothing must also be put down as a crime against society.

It is doubtful if these diplomats, these empire makers, these men who staked gold against democracy, have learned anything.

For every person who believes in the inherent decency of the common man, in the moral and social canons of justice and equality, the thought of these creatures of power who brought on this war can provoke nothing but repugnant memories of a sordid past.

In many nations, however, these same men, the international fixers and cut-throat traders, are still in power, still behind the scenes, still waiting to come out when the storm is over.

Let every liberal fight as hard to keep these men from again ascending to a place of supreme power as he today is fighting to win a sweeping victory for democracy.—The Minnesota Leader.

JOSEPHUS DANIELS TELLS A STORY

When will this war end? Even Josephus Daniels, who was Secretary of the Navy in President Wilson's cabinet, and helped fight the last war, doesn't pretend to know. Instead of indulging in prophecy, he tells a story.

Let in 1918, Sir Eric Geddes, then First Lord of the British Admiralty, came to Washington and told Daniels the German U-boat campaign was growing more devastating and that there was no evidence of early peace.

On almost the same day Daniels received a message from William G. Sharp, American ambassador in Paris, declaring the war would end within 60 days.

Daniels reported both stories to Wilson. Within 50 days the Armistice was signed. Did Sharp have inside information or was it "a hunch"? — Labor.

Harvester Co. Employees Endorse Union Security

CHICAGO, ILL.—A union security poll at eight plants of the International Harvester Co., first to be conducted by the National War Labor Board, showed 91 per cent favoring maintenance of membership in the AFL and CIO local unions.

Results were 9,716 favoring maintenance of membership and 1,000 against. Only 57 per cent of the 17,155 unionists eligible to vote took part in the election, conducted under the supervision of Thomas F. Neblett, chief NWLB mediator. A maintenance of membership clause will automatically go into effect in agreement negotiated two weeks ago.

What makes a Christian is not the theology we have in our heads, but the faith and love we have in our hearts.

NO COMPROMISE

Nine years ago the books were burned by Nazi Germany.

Although men and women of good will and with a desire for a decent world, all the way around the globe, were shocked, it is probably that very few of us realized the full significance of the book-burning act of barbarism.

If we had, perhaps we would have known, right then and there, that Nazism was the foe of everything good, and that all the decent people, the world over, would have to combine in order to wipe it off the map.

Some of us had at least a faint idea of what it meant, but we believed the German people themselves would throw off the incubus and that the rest of the world would be spared the tragedy of war.

The burning of books meant that the Nazis were obsessed with the acme of intolerance. No one was to be allowed even to read, much less to speak, a word in disagreement with their rule of hatred and brute force. It was due notice to the world that there was to be no compromise with common decency.

Well, common decency cannot compromise with Nazism and Fascism either. They will have to be wiped out.

But in this process we must be careful not to let ourselves be filled with hatred of the common people of any country.

HULL IS CHEERFUL

In spite of the hush-hush attitude on the part of those who think it will never do to let the American people believe the war might end within a reasonable time, Secretary of State Hull says victory may not be so far away as it seemed a few months ago.

The hush-hushers think the American people will not work and not fight as hard if they think there is a prospect that peace may come within a year or two. But that isn't good psychology either. They will work and fight better if they think they are going to gain the victory within a reasonable time than they would if they believed the predictions that is going to be a five-year war, or a ten-year war, or a twenty-year war.

There have been setbacks, and probably there will be more setbacks, but the present prospect is that the setbacks will become fewer and the victories more numerous. Once the tens of thousands of war planes made in America reach the right places, victories will become the usual thing, for the United Nations will control the air.

LOWER LIMITS

The spreading movement for lower automobile speed limits should have the whole-hearted support of every motorist, out of sheer selfishness if patriotism isn't enough motive. At 40 miles an hour, the average automobile will get about three miles farther on each gallon of gas than at 55 miles an hour, and slightly more than six miles to the gallon farther than at 65 miles an hour. At 35 mile an hour, your tires will average to last more than twice as long as they will at 55.—Capital Times.

THEY GO BACK

From the St. Louis Labor Tribune

Recently some over-zealous patriot in the priorities division had a brainstorm which evolved around the idea of saving 150 tons of steel annually by restricting the use of razor blades. Just how he is going to control the sale and use of such razor blades this genius does not state. He leaves such minor details to enforcement agencies who would have to create a razor blade control organization that would cost many times the amount of steel saved, and probably require as much man power as is actually used in the making of the blades.

Moreover, since razor blades are items which are constantly being collected by junk dealers and other scrap conservers, this steel steadily is returning to the smelting ovens, and as a result the actual amount of steel saved by priorities curtailment cannot be fixed at an arbitrary level.

The whole idea of razor blade control is petty, inconsequential and impractical and should be junked.

Biddle Lifts Ban On Prison Made Goods

The law barring prison-made goods from inter-state commerce went into the discard last week when Attorney General Biddle ruled that such goods, when made for the lend-lease program or for the U. S., may be shipped across state lines without violating the Federal law.

Biddle said this new rule would make available for war goods production the labor of 125,000 prisoners.

New Yugoslav Legation In Canada

The Yugoslav Government-in-Exile has established a Yugoslav Legation in Canada. The first Yugoslav Minister to that country, Dr. Isidor Canakar, has reached Ottawa from Buenos Aires, where he had spent five years as his country's diplomatic representative in Argentina.

NOW OR NEVER

By Lt. Comdr. C. S. Seely in the Progressive

The war is undoubtedly reaching its crest, its greatest climax. The great Nazi-fascist "all out" drive for world domination is now on. Hitler—and everybody else who understands the situation—knows that the Nazis and their allies must at least take the Caucasus and push the Russians back beyond the lower Volga this Summer and Fall—or soon lose the war. And certainly Hitler and his accomplices do not intend to lose the war soon—or late.

Almost everything depends upon the outcome of the war operations in Russia between now and December. If Hitler fails to take the Caucasus and the lower Volga region before cold weather, the war will be shortened considerably. It is not unreasonable to suggest that the principal military effort by the opponents of fascism will be completed within say three or four years if Hitler is held for a few more months. But if he is not held, the war may drag on for many years, and much of what we consider civilization will be lost for generations—even if we finally win.

World capitalism—including, of course, our so-called free enterprise—could not survive a long war of such magnitude as the present one.

THE RUSSIANS MUST HOLD

It seems to follow that even the interests of the most die-hard capitalists, and supporters of "rugged individualism" will be best served by a short war. And certainly the interests of everybody else will be.

Obviously the most important question after, "How can we win the war?" is, "How can we shorten the war?" There is only one answer to both questions, and that is, by aiding the Russians now.

It is heartening to know that more and more Americans in positions of great responsibility and authority are becoming aware of the fact that the great "showdown" between Nazi-fascism and the opponents of Nazi-fascism will soon come on a Russian battlefield.

Why are the battles on the Russian front so important? There are two reasons: First, because the Russians are now the major foes of Nazi-fascism, and our enemies know that they must destroy Russia before they can destroy democracy. Second, because Russia is the only country in the world now accepting the challenge of fascism on a great field of battle.

A SECOND FRONT?

Russia is strong, but she is opposed by the mightiest army that ever set out to conquer the world. It is imperative that Russia receive all possible help from those who believe in democracy. We must send planes, tanks, rubber, sugar, and everything else she needs—and send them at once. Russia does not need men. Russia has men—and she has women too.

Tens—if not hundreds—of thousands of Russian lives would be saved if a second front against Hitler were opened, but that matter must be left to the military commanders who have access to secret information. Others are not qualified to judge here mainly because they could have only a smattering knowledge—badly garbled information at best—of the situation, on which to base their judgment.

(The opinions and assertions expressed above are the private ones of the writer and are not to be construed as official or reflecting the views of the Navy Department or the naval service at large.)

WOMEN'S ARMY

Women will be taken into the Army for the first time in history as a result of the passage of Representative Edith Nourse Rogers' bill setting up a Women's Auxiliary Army Corps of 150,000 volunteers. The first step in the organization of the corps was taken with the appointment of Mrs. Oveta Culp Hobby as director, with the rank of major. For the moment it is intended that the women shall perform only such non-combatant services as typing, cooking, baking, and clerical work, but it is probable that the range of these activities will be constantly expanded. In Britain women are serving in ground crews for the R. A. F. and, in some instances, are actually operating anti-aircraft guns. In Russia and China women are performing technical duties close to the front. The WAAC is a start in the right direction, but it is evident that we shall have to make far greater use of women before we can even begin to talk of total warfare. Registration of women is being violently opposed by certain church groups as endangering the "sanctity of the American home." Yet it is certain that an Axis victory would destroy all that is most worth conserving in American life—including the home.

—The Nation.

OPINION ON POLITICIANS

And he gave it for his opinion, that whoever could make two ears of corn, or two blades of grass, to grow upon a spot of ground where only one grew before, would deserve better of mankind, and do more essential service to his country, than the whole race of politicians put together. — Jonathan Swift.

Common People On The March

Wallace pointed out that "everywhere the common people are on the march. By the millions they are learning to think together, learning to use tools. The people are learning to think and work together in labor movements which serve effectively the interests of the common man."

"When the freedom-loving people march—when the farmers have an opportunity to buy land at reasonable prices and to sell the produce of their land through their own organizations; when workers have the opportunity to form unions and bargain through them collectively; when the children of all the people have an opportunity to attend schools which teach them truths of the world in which they live—when these opportunities are open to everybody, then the world will move straight ahead."

"Peace must mean a better standard of living for the common man, not only in the United States and England, but also in India, Russia, China, and Latin America; yes, also in Germany, Italy, and Japan." — The Progressive.

A LITTLE DAFFY

First, the boys from the country come to the city to work in factories. Then there isn't enough help to plant, cultivate and market food crops. So Uncle Sam goes to the cities to find men to send back to the farmers to do the work there. Probably it is inevitable. But it sounds more than a little daffy, doesn't it? — Superior Telegram.

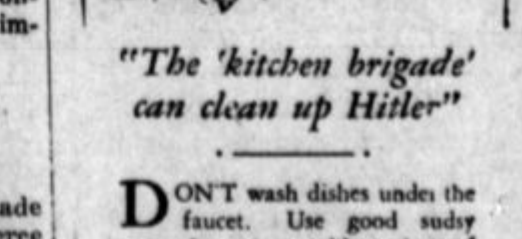
One blood rolls uninterruptedly in endless circulation through all men, as the water of the globe is all one sea, and, truly seen, its tide is one. — Emerson.

Penny Wise says...

"The 'kitchen brigade' can clean up Hitler"

DON'T wash dishes under the faucet. Use good sudsy water in a pan—with a rinse of hot water. It's healthier—and thrifter. Between-plates running water is wasted water and wasted money. Remember: water power is defense power.

Save your pennies for U. S. SAVINGS STAMPS—to scour Hitler off the map. Every U. S. SAVINGS STAMP AND BOND is added energy in America's war effort.